COVID-19: ЖИТТЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Рекомендаційний список літератури

Пандемія COVID-19 стала випробуванням на міцність системи охорони здоров'я у всьому світі. Великі кошти і зусилля багатьох вчених витрачаються на пошук засобів для лікування і профілактики захворювання. Зростаюча кількість пацієнтів, варіативність та тяжкість перебігу, високий ризик несприятливих ускладнень, тривалий постінфекційний період – виклики, які стоять перед сучасною медициною.

Тематичний список книг і журнальних статей підготовлено в циклі заходів «Дня бібліографії».

Значна кількість бібліографічних записів містить анотації. Для більш глибого вивчення теми «коронавірусна інфекція» включено публікації без хронологічних обмежень. До списку увійшла література, яка є у фонді Наукової бібліотеки університету.

КНИГИ

61:578.7
З-20 Закстельская, Л. Я. Коронавирусы человека и животных / Л. Я. Закстельская, А. В. Шеболдов. – Москва : Медицина, 1977. – 224 с. : ил. – Библиогр.: с. 209–222.

616.98-07
Л12 Лабораторная диагностика коронавирусной острой кишечной инфекции : метод. рек. / Харьк. НИИ микробиологии и иммунологии. – Харьков : [б. в.], 1992. – 14 с.

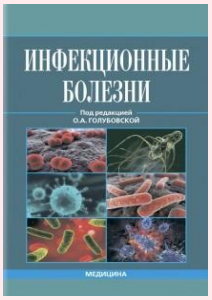

616.9
И 74 Инфекционные болезни : учеб. для студентов высш. мед. учеб. заведений IV уровней аккредитации / О. А. Голубовская [и др.] ; ред. О. А. Голубовская. – Киев : Медицина, 2014. – 784 с. – Утв. МЗ Украины. Утв. МОН Украины . – Библиогр.: с. 775-778.

Зміст (в новому вікні)

Анотація: В учебнике изложены современные представления о наиболее распространенных инфекционных и паразитарных болезнях. Особое внимание уделено заболеваниям, которые встречаются на территории Украины; болезням, представляющим значительную мировую опасность и подлежащим регуляции Международными медико-санитарными правилами 2005 года; инфекционным и паразитарным заболеваниям, которые могут быть завезены на территорию нашей страны и составляют проблему медицины путешествий и тропической медицины. Освещены общие вопросы инфектологии, принципы классификации инфекционных болезней, их диагностики, лечения и профилактики, в том числе иммунопрофилактики.

616.98
Л 56 Лікування та профілактика COVID-19. Охорона психічного здоров'я в умовах пандемії : навч. посіб. / О. Є. Абатуров [та ін.] ; ред.: О. Є. Абатуров, С. О. Крамарьов, Л. М. Юр'єва. – Львів : Марченко Т. В., 2020. – 252 с. – Затв. та рек. до друку Вченою радою ДЗ "Дніпропетр. мед. акад. МОЗ України (протокол № 9 від 28.05.2020 р.). – Бібліогр.: с. 187–215.

Анотація: У навчальному посібнику висвітлені сучасні погляди на етіологію, патогенез, лікування та питання охорони психічного здоров'я в умовах пандемії COVID-19. Цей міждисциплінарний навчальний посібник є першим в Україні. Посібник рекомендується для студентів закладів вищої освіти України, педіатрів, інфекціоністів, сімейних лікарів, психіатрів, медичних психологів та психотерапевтів.

616.89:159.97
Г 56 Гнатишин, Микола. Духовна криза внаслідок пандемії коронавірусної хвороби: рішення проблем у глибинах позасвідомої сфери духовного життя : есе / М. С. Гнатишин. – Вінниця : Консоль, 2021. – 58 с. : іл. – Бібліогр.: с. 57.

Анотація: Книжка лікаря-психіатра, академіка, професора, доктора медичних наук М. С. Гнатишина «Духовна криза внаслідок пандемії коронавірусної хвороби: рішення проблем у глибинах позасвідомої сфери духовного життя» присвячена

одній з основних проблем сучасності - проблемі духовної кризи.

Автор у популярній формі знайомить читача зі складним і суперечливим світом людини, якій духовна криза відкрила шлях до підсвідомого і у життя якої вільно ввійшли древні, архетипічні образи, генетична пам'ять, невідомі і недоступні раніше переживання та відчуття. Це дало змогу зазирнути у свій духовний світ ізсередини, активізувати приховані резерви психіки і вийти на нову стадію розвитку. Описані в книжці уявлення про світобачення й переживання людини під час духовної кризи наблизять масового читача до розуміння унікального внутрішнього світу людей із духовною кризою, посприяють поліпшенню їхньої соціальної адаптації. Книжка призначена для широкого кола читачів, вона також буде корисною для психіатрів, психологів, психотерапевтів, сімейних лікарів, лікарів-інтернів і студентів медичних та психологічних факультетів.

ЖУРНАЛЬНІ СТАТТІ

1999

Майстат, Т. В. Результаты экспериментального и клинического изучения препарата "Прополтин" при коронавирусной инфекции / Т. В. Майстат, С. А. Тихонова, Е. А. Радченко // Провизор. – 1999. – № 10. – С. 32–33.

2001

Майстат, Т. В. Клініко-імунологічна характеристика коронавірусної та мікст-інфекції / Т. В. Майстат // Інфекційні хвороби. – 2001. – № 3. – С. 35–39.

2004

Румель, Н. Б. Коронавирусная инфекция у иммунодефицитных больных с гемобластозами и депрессиями кроветворения / Н. Б. Румель, Е. Р. Шилова, А. Я. Мурадян // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии. – 2004. – № 5. – С. 89–93.

Федоровская, Е. А. Тяжелый острый респираторный синдром-новая гемотрансмиссивная инфекция? / Е. А. Федоровская, П. М. Перехрестенко, А. С. Захаренко // Український журнал гематології та трансфузіології. – 2004. – Т. 4, № 2. – С. 54–57.

2005

Анастасий, И. А. Современные взгляды на SARS-CoV-инфекцию / И. А. Анастасий, Н. Г. Аристова, В. Л. Аристов // Сучасні інфекції. – 2005. – № 2. – С. 83–92.

2010

Діагностика та лікування хворих на негоспітальну пневмонію вірусної етіології нетяжкого перебігу / О. Я. Дзюблик [та ін.] // Сімейна медицина. – 2010. – № 2. – С. 18–23.

2011

Опыт эмпирического лечения тяжелого острого респираторного синдрома, вызванного коронавирусом IV генотипа / В. Н. Щукина [и др.] // Антибиотики и химиотерапия. – 2011. – Т. 56, № 7/8. – С. 42–46.

Современное состояние изучения эффективности неспецифических средств медицинской защиты in vitro и in vivo в отношении коронавируса IV генотипа, вызывающего тяжелый острый респираторный синдром / В. Н. Щукина [и др.] // Антибиотики и химиотерапия. – 2011. – Т. 56, № 9/10. – С. 41–46.

2013

Ближневосточный респираторный синдром – заболевание человека, вызываемое новым коронавирусом / Л. Ф. Стовба [и др.] // Военно-медицинский журн. – 2013. – Т. 334, № 11. – С. 76–77.

Гриневич, О. Й. Коронавірус: проблема та перспективи / О. Й. Гриневич, І. Г. Маркович // Український медичний часопис = Украинский медицинский журнал=Ukrainian medical. – 2013. – № 3. – С. 45–48. – Библиогр. в конце ст.

Харченко, Т. П. Явления XXI века – инфекции SARS и MERS... эпидемические уроки, оценки и перспективы / Т. П. Харченко // Новая медицина тысячелетия. – 2013. – № 5. – С. 49.

Щелканов, М. Ю. Коронаровирусы человека (Nidovirales, Coronaviridae): возросший уровень эпидемической опасности / М. Ю. Щелканов, Л. В. Колобухина, Д. К. Львов // Лечащий Врач. – 2013. – № 10. – С. 49–54.

2014

Ничик, Н. А. Близькосхідний респіраторний синдром / Н. А. Ничик, Н. Г. Завіднюк, Н. Ф. Федчишин // Інфекційні хвороби. – 2014. – № 4. – С. 71–75.

2015

Ближневосточный респираторный синдром / Е. И. Краснова [и др.] // Лечащий Врач. – 2015. – № 11. – С. 40–45.

Дуда, О. К. Коронавірусні інфекції близькосхідний респіраторний синдром, спричинений MERS-CoV / О. К. Дуда, Л. П. Коцюбайло // Мистецтво лікування. – 2015. – № 7/8. – С. 4–11.

Дуда, О. К. Коронавірусні інфекції: загроза людству з близького сходу спричинена Mers-CoV? / О. К. Дуда, Л. П. Коцюбайло // Актуальная инфектология. – 2015. – № 3. – С. 9–16.

2017

Кривомаз, Т. Актуальна ли опасность коронавирусной атипичной пневмонии? / Т. Кривомаз // Фармацевт практик. – 2017. – № 11. – С. 18–20.

2020

Акушерская тактика и особенности анестезиологического обеспечения при COVID-19 у беременных. По материалам конференции / С. И. Жук [та ін.] // Медичні аспекти здоров’я жінки. – 2020. – № 3. – С. 5–11.

Анотація: Коронавирусная инфекция является настоящим вызовом современной медицине. Тысячи врачей во всем мире пытаются справиться с ней в условиях очень ограниченной информации о данном возбудителе и течении заболевания. В одном из самых тяжелых положений оказалась область акушерства и гинекологии, ведь речь идет о жизни двоих людей – заражение COVID-19 во время беременности может сказаться не только на здоровье матери, но и на развитии ребенка. В мае в онлайн формате состоялась научно-практическая конференция «Акушерская тактика и анестезиологическое обеспечение при COVID-19 у беременных», в ходе которой помимо тактики врача-акушера-гинеколога по ведению беременности и родов в условиях пандемии, были широко освещены аспекты анестезиологического обеспечения беременных с коронавирусной инфекцией.

Антигіпертензивні засоби та коронавірус // Фармацевт практик. – 2020. – № 4. – С. 7.

Анотація: Ще в лютому, під час епідемії COVID-19 у Китаї, стало відомо, що пацієнти з артеріальною гіпертензією мають підвищений ризик тяжкого перебігу коронавірусної хвороби COVID-19. Було відомо, що вірус SARS-CoV-2 використовує рецептор ангіотензинперетворювального ферменту (АПФ2) для проникнення в клітину-мішень. І в ЗМІ та соціальних мережах поширювалася інформація, що застосування антигіпертензивних засобів із групи блокаторів ренін-ангіотензин-альдостеронової системи (РААС), а саме інгібіторів ангіотензинперетворювального ферменту (ІАПФ) та блокаторів рецепторів ангіотензину II (БРА) призводить до збільшення в організмі кількості рецепторів АПФ, а значить спрощує коронавірусу SARS-CoV2 входження в клітини-мішені та може погіршити прогноз та перебіг COVID-19. Але вже 13 березня Європейське товариство кардіологів (ESC) оприлюднило заяву про те, що поки немає переконливих доказів шкідливого впливу блокаторів РААС при COVID-19 та відміняти ці засоби не треба. Більше того, експерти зазначили, що досліди на тваринах, навпаки, вказують на можливий захисний ефект ІАПФ та БРА щодо легень. Як таке може бути?

Антидепресант флувоксамін у дослідженні запобігав ускладненням COVID-19 // Фармацевт практик. – 2020. – № 11. – С. 33.

Анотація: У попередньому дослідженні у пацієнтів із коронавірусною хворобою COVID-19 легкого та помірного ступеня тяжкості антидепресант флувоксамін запобігав деяким із тяжких ускладнень, госпіталізації та потребі в кисневій підтримці.

Антитіло проти збудника SARS нейтралізує новий коронавірус // Фармацевт практик. – 2020. – № 3. – С. 48.

Анотація: Вчені з Нідерландів витягли з холодильника людські моноклональні антитіла, які отримали 15 років тому проти коронавірусу SARS-CoV, що в 2003-2004 рр. спричинив епідемію тяжкого гострого респіраторного синдрому (SARS), та знайшли серед них одне, яке нейтралізує також новий коронавірус SARS-CoV-2. Антитіло зв'язується з вірусним S-білком, що бере участь у приєднанні вірусу до рецептора ACE2 на людської клітини, і таким чином блокує проникнення вірусу в клітину.

Бабкина, Ю. А. Ведення пацієнтів з епілепсією під час спалаху коронавірусної хвороби / Ю. А. Бабкина // НейроNEWS. – 2020. – № 3. – С. 11–13.

Анотація: Стрімке поширення коронавірусної хвороби (COVID-19) – гострого респіраторного захворювання, збудником якого є SARS-CoV-2 (представник великої групи коронавірусів) продовжує впливати на всі сфери життєдіяльності людства. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) визнала пандемію цієї хвороби як надзвичайну ситуацію в галузі міжнародної охорони здоров'я. До вашої уваги представлено огляд рекомендацій у вигляді відповідей на найбільш поширені запитання. Поданий матеріал ґрунтується на останніх настановах ВООЗ (WHO, 2020), міжнародних (ILAE, 2020), європейських (Epilepsy Society, UK, 2020; Epilepsy Scotland, 2020; Epilepsy Ireland, 2020), американських (Epilepsy Foundation of America, 2020), канадських (CEA, 2020) та австралійських (Epilepsy Queensland, 2020) протиепілептичних товариств. Ця інформація може бути корисною як для пацієнтів з епілепсією, так і для практикуючих неврологів.

Бабкина, Ю. А. Влияние COVID 19 на течение эпилепсии и возникновение приступов de novo / Ю. А. Бабкина // НейроNEWS. – 2020. – № 10. – С. 9–16.

Анотація: Вопрос о возникновении эпилептических приступов de novo у пациентов с COVID-19, а также последствиях этого катастрофического заболевания у пациентов с эпилепсией ныне является предметом острых дискуссий. Обсуждается также важность получения результатов электроэнцефалографии у пациентов с COVID-19.

Бачурін, Г. В. Дистанційне навчання - як виклик часу під час пандемії COVID-19 / Г. В. Бачурін, С. С. Ломака, Ю. С. Коломоєць // Урологія. – 2020. – Т. 24, № 3. – С. 257–258.

Анотація: Система дистанційного навчання є досить ефективною. Найголовніший її бонус - доступність для студента і викладача, бо дистанційне навчання - це вже частина сучасного навчального процесу. А під час карантину - життєво необхідна складова.

Бондаренко, А. М. Роздуми стосовно лікувальної та профілактичної перспективності різних засобів при COVID-19 / А. М. Бондаренко, В. С. Копча // Інфекційні хвороби. – 2020. – № 2. – С. 56–64.

Анотація: На підставі зіставлення особливостей попередніх епідемій коронавірусних інфекцій та аналізу патогістології, патогенезу COVID-19 і досвіду емпірично апробованого лікування таких хворих виділені перспективні напрямки подальших засобів терапії та профілактики. Наведено інформацію про зворотну залежність у ряді SARSMERSCOVID-19 географічної поширеності з інкубаційним періодом і летальністю. У патогенезі COVID-19 виділено два основні патогенетичні механізми: пряме вірусне пошкодження епітелію легень, ендотеліоцитів капілярів і тканинних легеневих фібробластів, а також прогресуюча запальна реакція, що супроводжується «цитокіновою бурею», яка спочатку може призводити до «гострого респіраторного дистрес-синдрому» (ГРДС), а потім – й до так званого синдрому гострої запальної відповіді. Таким чином, патогенез COVID-19 схожий з грипозними «геморагічними пневмоніями» або грипозним геморагічним набряком легень. Це дає змогу припускати першорядне значення не етіотропної, а патогенетичної протинабрякової,

протизапальної та ангіопротекторної терапії хворих на COVID-19. Перспективними профілактичними стосовно COVID-19 засобами видаються готові інтерферони або індуктори інтерфероногенезу.

Бондаренко, О. О. Тривожно-депресивний синдром як наслідок соціальної ізоляції. Як допомогти пацієнту? / О. О. Бондаренко // Мистецтво лікування. – 2020. – № 9. – С. 10–12.

Бронхиальная астма при COVID 19. Вопросы базисной терапии: ингаляционные кортикостероиды = Asthma and COVID-19. Basic therapy issues: inhaled corticosteroids / Ю. В. Просветов [та ін.] // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 8. – С. 44–48.

Анотація: Инфекция COVID-19 (COronaVIrus Disease – коронавирусная болезнь-2019), вызванная новым коронавирусом SARS-CoV-2 (Severe Acute Respiratory Syndrome CoronaVirus 2 – коронавирус, вызывающий тяжелый острый респираторный синдром), стала настоящей пандемией. Ангиотензин-превращающий фермент 2 (АПФ2) и трансмембранная сериновая протеаза 2 (TMPRSS2) служат связующим звеном между вирусом и мембраной клетки-хозяина, что определяет восприимчивость к инфекции.

Бронхіальна астма – нова парадигма у клінічних рекомендаціях GINA. Частина 2 = Bronchial asthma – a new paradigm in GINA clinical recommendations. Part 2 / Л. Д. Тодоріко [та ін.] // Туберкульоз, Легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. – 2020. – № 4. – С. 33–42.

Анотація: У систематизованому огляді літератури наведено аналіз змін щодо стандартів базисного лікування згідно з новими рекомендаціями GINA з урахуванням механізмів фармакологічної дії глюкокортикостероїдів, які є основними засобами – контролерами перебігу бронхіальної астми (БА). GINA вказує на погану прихильність до алгоритму запропонованої стратегії протизапальної терапії і відзначає це як модифікуючий фактор ризику загострень в умовах COVID-19. Знакова для контролю над запаленням при БА дія ГКС опосередковується на молекулярному рівні через геномний і позагеномний механізми.

Брюханова, Т. О. Патофізіологічні механізми прогресування та фатальних ускладнень коронавірусної хвороби (COVID-19) у пацієнтів із цукровим діабетом / Т. О. Брюханова, А. Л. Загайко, Д. В. Литкін // Патологія. – 2020. – Т. 17, № 2. – С. 256–263.

Анотація: Одна з найгостріших медико-соціальних проблем – пандемія коронавірусної хвороби (COVID-19). Відомо, що обтяження перебігу та розвиток важких ускладнень, як-от гострого респіраторного дистрес-синдрому, найчастіше асоційоване з коморбідним станом і віком пацієнтів (старші за 50 років). Цукровий діабет – найпоширеніше ендокринне захворювання, результати клініко-епідеміологічних досліджень підтверджують, що ця патологія є фактором високого ризику важкого перебігу, прогресування та смертності в пацієнтів із COVID-19. Мета роботи – аналіз відомостей наукової літератури щодо передбачуваних патофізіологічних механізмів асоціації цукрового діабету та коронавірусної хвороби. Висвітлено роль змін експресії ангіотензин-перетворювального ферменту-2, який визначено як функціональну мішень на поверхні клітин для проникнення SARS-CoV-2. Проаналізували результати експериментальних досліджень щодо впливу препаратів, які включені у клінічні протоколи лікування діабету (інсулін, аналоги глюкагоноподібного пептиду-1, тіазолідиндіони, інгібітори ангіотензин-перетворювального ферменту, блокатори рецепторів ангіотензину-2, статини) на активність ферменту. Узагальнили відомості щодо патогенезу порушень імунологічного статусу, які можуть суттєво впливати на перебіг COVID-19, у пацієнтів із цукровим діабетом: формування пізнього гіперзапального спалаху та синдрому «цитокінового шторму», – що є предикторами серйозних ускладнень, як-от гострого респіраторного дистрес-синдрому. Проаналізували результати ретроспективних клінічних досліджень щодо перебігу COVID-19 у пацієнтів із цукровим діабетом, в яких немає інших супутніх захворювань. Висновки. Наведені відомості обґрунтовують необхідність наступних клінічних досліджень для об'єктивного оцінювання потенційної користі та ризику застосування лікарських засобів, що призначаються пацієнтам із цукровим діабетом і COVID-19, для перегляду схем терапії в разі виявлення їхнього негативного впливу на перебіг захворювання. Дані, що наведені в огляді, свідчать про високий ризик розвитку та несприятливого прогнозу інфекції SARS-CoV-2 в пацієнтів, які мають цукровий діабет.

Ведення хворих на ХХН I-IV стадій в умовах пандемії COVID-19: Адаптовані клінічні рекомендації Української асоціації нефрологів і фахівців з трансплантації нирки / М. Колесник [та ін.] // Український журнал нефрології та діалізу. – 2020. – № 3. – С. 4–9.

Анотація: Під час пандемії COVID-19 виникла необхідність приймати складні клінічні рішення щодо ведення хворих на хронічну хворобу нирок (ХХН). Пацієнти з ХХН належать до групи високого ризику щодо несприятливих наслідків інфікування COVID-19, адже значна їх кількість має порушення функції нирок або отримує імуносупресивну (ІС) терапію. Крім того, серед хворих на ХХН багато осіб старшої вікової групи з високим рівнем коморбідності, що не тільки підвищує ризик інфікування SARS-CoV-2, а і формування життя загрожуючих ускладнень COVID-19. На сьогодні не існує даних щодо кращої практики ведення хворих на ХХН в умовах пандемії COVID-19.

Великобритания выбрала пять новых препаратов-кандидатов для лечения коронавирусной инфекции // Медичні аспекти здоров'я жінки. – 2020. – № 3. – С. 23.

Анотація: Великобритания решила начать исследования других лекарств для помощи пациентам с COVID-19 и выбрала пять препаратов, которые будут опробованы в 30 больницах по всей стране. Среди них как уже известные препараты, так и те, что еще проходят испытания в лечении других заболеваний. Эти препараты станут частью программы Accord (accelerating Covid-19 research and development), в которой участвуют врачи, ученые, представители индустрии, британский Национальный институт исследований в области здравоохранения (NIHR), – пишет Guardian.

Візуалізація органів грудної порожнини як частина діагностичного обстеження пацієнтів із підозрою на COVID-19 = Thoracic cavity visualization as a part of a diagnostic examination for patients with suspected COVID-19 / В. І. Петренко [та ін.] // Туберкульоз, Легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. – 2020. – № 3. – С. 79–85. – Бібліогр.: в кінці ст.

Анотація: Мета роботи – ознайомити медичних працівників, які працюють у відділеннях невідкладної допомоги, відділеннях візуалізації, клінічних відділеннях, відділеннях інтенсивної терапії та інших медичних установах, із методами діагностики і ведення пацієнтів з COVID-19. Важливими компонентами своєчасної діагностики COVID-19 є збір анамнезу, виявлення РНК вірусу SARS-CoV-2 у носоглотковому змиві методом полімеразної ланцюгової реакції з детекцією результатів у режимі реального часу, візуалізація органів грудної порожнини (рентгенографія органів грудної порожнини, комп'ютерна томографія та ультразвукове дослідження легень), що допомагає діагностувати пневмонію на початковому етапі та відстежувати ефективність лікування з урахуванням рентгенологічної динаміки.

Віруліцидна дія декаметоксину in vitro по відношенню до коронавірусу інфекційного бронхіту / О. Я. Дзюблик [та ін.] // Укр. пульмонол. журнал. – 2020. – № 2. – С. 27–30.

Анотація: Коронавірусна інфекція на початку 2020 року стала для людства однією із найбільш актуальних проблем сучасності. Це в повній мірі пов'язано із появою та пандемічним поширенням нового коронавірусу SARS-CoV-2, який був визнаний етіологічним агентом нового інфекційного захворювання COVID-19. Так, саме у грудні 2019 року в китайському місті Ухань, провінція Хубей, вперше було зафіксовано спалах атипової пневмонії, викликаної новим типом коронавірусу людини [13]. Пізніше SARS-CoV-2 розповсюдився далеко за межі Китаю, швидко поширився і вразив населення багатьох країн світу, серед яких США, Південна Корея, Італія, Іспанія, Франція, Німеччина, Велика Британія, Іран, Японія, Росія і Україна. В003 оголосила цю подію «надзвичайною ситуацією в області суспільної охорони здоровя, що має міжнародне значення» [10]. Станом на 19 травня 2020 року захворюваність на COVID-19 в світі становила 4 888124 осіб, при цьому летальність досягла 7,64%.

Вітамін D та смертність від COVID-19 // Фармацевт практик. – 2020. – № 5. – С. 29.

Анотація: У дослідженні, яке охопило 20 європейських країн, було виявлено зв'язок між низьким рівнем вітаміну D у населення та високою кількістю випадків та смертей внаслідок коронавірусноїхвороби COVID-19.

Временные рекомендации по ведению пациентов с заболеваниями нервной системы при COVID-19 / И. В. Литвиненко [и др.] // Міжнародний неврологічний журнал. – 2020. – Т. 16, № 6. – С. 93–107.

Анотація: По данным Mao L. et al. (2020), в Китае по результатам обследования 214 пациентов с COVID-19 неврологические симптомы были выявлены у 36,4% пациентов с COVID-19, проходящих стационарное лечение по поводу тяжелого острого респираторного синдрома. Неврологические симптомы включали:

- симптомы поражения центральной нервной системы (головокружение, головная боль, угнетение или изменение сознания, атаксия, судороги, а также клиническая и инструментальная картина острого нарушения мозгового кровообращения) – 53 (24,8%) случая;

- симптомы поражения периферической нервной системы (нарушение вкуса, нарушение обоняния, нарушение зрения, болевой синдром) – 19 (8,9%) случаев;

- симптомы поражения скелетно-мышечной системы (боль в мышцах в сочетании с повышением уровня креатинфосфокиназы) – 23 (10,7%) случая.

Наиболее частыми симптомами были головокружение (16,8%), головная боль (13,1%), нарушение вкуса (5,6%), нарушение обоняния (5,1%). Признаки поражения нервной системы наблюдались чаще при тяжелом течении COVID-19 по сравнению с легким течением (45,5% и 30,2% соответственно). Все неврологические симптомы (за исключением клинической и инструмен- тальной картины острого нарушения мозгового кровообращения) появлялись на ранней стадии заболевания, в среднем, на 1-2 день заболевания. Пациенты с более тяжелым течением коронавирусной инфекции имеют большее количество сосудистых факторов риска и, в особенности, более высокую частоту артериальной гипертензии, что вполне может определять церебральную симптоматику. По данным Chen T. et al. (2020), в Китае по результатам прижизненного обследования 113 умерших пациентов с COVID-19 22% имели угнетение сознания (от оглушения до глубокой комы) в отличие от всего лишь 1% случаев нарушения сознания у в последующем выздоровевших пациентов с COVID-19. Таким образом, нарушение сознания на любом этапе заболевания COVID-19 – это прогностически неблагоприятный фактор его течения. Стойкое нарушение обоняния редко встречается при острых респираторных заболеваниях, однако сравнительно часто возникает при COVID-19. По данным Bagheri S.H.R. et al. (2020), в Иране по результатам дистанционного обследования 15.228 пациентов с COVID-19 частота гипосмии и аносмии составила 67,3% (из них у 60,9% нарушение обоняния сохранялось в течение более чем 1 месяца), 83% пациентов с нарушением обоняния также предъявляли жалобу на нарушение вкуса (гипогевзию или агевзию). Нарушения обоняния и вкуса могут корреспондировать с наличием воспалительного поражения верхних дыхательных путей в виде ринофарингита. По данным ряда авторов, обонятельные рецепторы, луковицы и тракт могут быть входными воротами для COVID-19 и его последующего проникновения в головной мозг.

Гаврисюк, В. К. КТ-семиотика поражений легких при коронавирусной болезни (COVID-19) / В. К. Гаврисюк // Укр. пульмонол. журнал. – 2020. – № 2. – С. 13–18.

Анотація: 30 січня 2020 року Всесвітня організація охорони здоров'я оголосила надзвичайну ситуацію в галузі охорони здоров'я в зв'язку зі збільшенням захворюваності корона вірусною хворобою (COV1D-19), а 11 березня повідомила, що поширення вірусу досягло масштабів пандемії. Через первинні ураження дихальної системи, комп'ютерна томографія органів грудної порожнини (КТ 0171) рекомендується у випадках підозри на COVID-19 як для початкової оцінки, так і для подальшого спостереження. У статті представлені результати аналітичного огляду численних відомостей літератури про особливості радіологічних симптомів пневмонії, асоційованої з COV1D-19. В даний час встановлено характерні закономірності І розподіл КТ-проявів: симптом «матового скла» – в середньому у 88/) % хворих, двобічне залучення – у 87,5 %, периферичний розподіл – у 76,0 % і мультилобарна (більше однієї частки) локалізація – у 78,8 %. Ущільнення паренхіми у вигляді консолидаций визначаються в 31,8 % випадків, частіше спостерігається поєднання ділянок «матового скла» і консолидаций. Значно рідше реєструються ретикулярні зміни внаслідок потовщення міжчасточкових перетинок, halo sign – симптом ореолу або німба, ретикулярність, що нагадує «crazy payinд»-паттерн. Описано також характерні результати КТ на п'яти тимчасових стадіях COV1D-19 як ультрараннi, ранні, симптоми швидкого прогресування, консолідації і розсіювання. В ультрараннiй стадії (безсимптомної – через 1-2 тижні після зараження) КТ може демонструвати поодинокі або множинні вогнищеві ділянки «матового скла», плямисті консолідуючі тіні, легеневі вузлики і повітряні бронхограми. У ранній стадії

(ранні клінічні прояви хвороби) результати КТ включають один або кілька ділянок «матового скла» в поєднанні з потовщенням міжчасточкових перетинок. В стадії швидкого прогресування (3-7-й день симптоматичного перебігу) результати КТ включають великі плями консолідації та повітряні бронхограми. На етапі консолідації (другий тиждень симптоматичного перебігу) можна спостерігати зниження щільності і розміру консолідуючих тіней. Приблизно через 2-3 тижні після початку захворювання КТ може демонструвати розсіяну плямисту непрозору консолідацію, ретикулярне помутніння, потовщення стінок бронха і міжчасточкових перетинок. Стаття Ілюстрована описом клінічного випадку COVID-19 з аналізом динаміки радіологічних симптомів.

Гаврисюк, В. К. КТ-семиотика поражений легких при ХОЗЛ и коронавирусной болезни – 2019 / В. К. Гаврисюк // Укр. пульмонол. журнал. – 2020. – № 4. – С. 15–18.

Гашинова, К. Ю. Ацетилцистеїн: можливості пневмопротекторного та муколітичного ефектів при лікуванні пацієнтів із COVID-19 / К. Ю. Гашинова // Укр. медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 6. – С. 36–39.

Гігієна та охорона праці медичного персоналу в умовах подолання пандемії COVID-19 (перше повідомлення) / О. П. Яворовський [та ін.] // Довкілля та здоров'я. – 2020. – № 3. – С. 10–18.

Анотація: Небезпеку зараження медичних працівників вірусом SARS-CoV-2 підвищує дефіцит засобів індивідуального захисту, неправильне їх використання. Опасность заражения медицинских работников вирусом SARS-CoV-2 повышает дефицит средств индивидуальной защиты, неправильное их использование.

Грицко, Р. Ю. Що насправді означає тестування на коронавірус для пацієнта? / Р. Ю. Грицко, Г. І. Біла, Р. О. Білий // Інфекційні хвороби. – 2020. – № 2. – С. 65–72.

Анотація: Пандемія коронавірусного захворювання внесла в наше повсякденне життя термін «тест на коронавірус», і при цьому не один, а цілу їх різноманітність. Результати «тесту на COVID» рідко трактуються правильно і породжують багато неправильних уявлень у пацієнта, впливаючи як на соціальну діяльність, так і на фізичне самопочуття. Тому ми хотіли звернути увагу на трактування результатів основних типів тестів, які подаємо у доступній формі «запитання-відповідь». Ми обговорюємо принципи детекції, тести ЗТ-кПЛР, антитіла IgG, IgM, експрес-тести, а також наводимо дані наших оригінальних досліджень щодо тривалості імунної відповіді до коронавірусних антигенів.

Гуменюк, М. І. Ефективність декаметоксину проти складних вірусів, незалежно від їх антигенної будови: перспективи використання при сучасних вірусних захворюваннях дихальних шляхів / М. І. Гуменюк, Г. Л. Гуменюк, С. Г. Опімах // Актуальная инфектология. – 2020. – Т. 8, № 1. – С. 36–44.

Анотація: На межі 2019 і 2020 років почався спалах вірусної пневмонії, спричиненої новим коронавірусом Coronavirus disease 2019 (Covid-19). З історії спалахів тяжкого гострого респіраторного синдрому (Severe Acute Respiratory Syndrome, SARS) у 2002–2003 роках і близькосхідного дихального синдрому (Middle East Respiratory Syndrome, MERS) у 2012 році відомо, що ефективної та безпечної етіотропної терапії коронавірусної інфекції не існує. Тому актуальним викликом сьогодення постало питання боротьби з коронавірусною інфекцією. Потенційно ефективними противірусними засобами є антисептики групи поверхнево-активних речовин. Зокрема декаметоксин, що має виражену бактерицидну, фунгіцидну й протистоцидну дію, має ще й експериментально доведену противірусну активність. У дослідженнях in vitro показано, що препарат проявляє статистично значущу віруліцидну дію, впливаючи на позаклітинний вірус з можливим ушкодженням вірусної протеази. У дослідженнях на культурі тканин і на експериментальних тваринах доведена здатність декаметоксину зупиняти репродукцію вірусів грипу А і В, вірусу простого герпесу через вплив на етапі проникнення вірусу до клітини й реплікації вірусної нуклеїнової кислоти. Іншим механізмом дії декаметоксину є його вплив на ранні етапи взаємодії вірусу з клітиною хазяїна, такі як адсорбція, проникнення й депротеїнізація вірусу. Використання декаметоксину для лікування інфекційних уражень дихальних шляхів є патогенетично обґрунтованим завдяки лікарській формі стерильного розчину для інгаляційного застосування за допомогою небулайзера Декасан® однодозові контейнери. Декаметоксин успішно застосовується

в лікуванні хворих з інфекційними загостреннями бронхіальної астми та хронічного бронхіту без негативного впливу на бронхіальну обструкцію. Доведена дієвість декаметоксину як ефективного засобу проти складних вірусів незалежно від їх антигенної будови дає підстави для його практичного застосування при інфекційних ураженнях дихальних шляхів, у тому числі при коронавірусній інфекції.

Дзюблик, А. Я. Ведение пациентов с ХОЗЛ в условиях пандемии COVID-19 / А. Я. Дзюблик // Укр. пульмонол. журнал. – 2020. – № 4. – С. 6–9.

Дзюблик, Я. О. COVID-19–асоційована негоспітальна пневмонія: клінічний досвід парентерального застосування ацетилцистеїну в комплексному лікуванні / Я. О. Дзюблик, Л. В. Панченко // Укр. пульмонол. журнал. – 2020. – № 4. – С. 49–55.

Дзюблик, Я. О. Негоспітальна пневмонія і COVID-19: дискусійні питання / Я. О. Дзюблик // Укр. пульмонол. журнал. – 2020. – № 4. – С. 12–14.

Дигіталізація в кардіології в епоху COVID-19: об'єктивізація кардіоцитопротекції / В. К. Тащук [та ін.] // Клінічна та експериментальна патологія. – 2020. – Т. 19, № 3. – С. 117–127.

Анотація: Мета роботи – дослідити можливість застосування кількісної оцінки ЕКГ за її цифрової обробки за допомогою програмного забезпечення «Смарт-ЕКГ» в реальній клінічній практиці для оптимізації лікування за оцінки ефективності препаратів на етапі реабілітації пацієнтів в епоху COVID-19. Матеріал та методи. Аналізу піддано ефективність препаратів, що використовуються в реабілітації згідно з методологією власного попереднього дослідження, в якому оцінювали 78 пацієнтів із діагнозом гострого Q-інфаркту міокарда в зіставленні з 46 пацієнтами з діагнозом стабільна стенокардія напруження II функціональний клас. Результати. При застосуванні препаратів Тивортин та Тиворель реалізується приріст показника ?%RR-SDNN, що асоціюється зі зниженням ризику несприятливих подій та активацією парасимпатичного контуру. Тивортин оптимізує нахил "ST-slope" та модифікує депресію сегмента ST у прискорену косовисхідну форму, що знижує ризик смерті від серцево-судинних захворювань та збільшує антиаритмічний ефект, також при додаванні Тивортину та Тиворелю знижується дисперсія інтервалу QT, що вказує на антиішемічний ефект. Приріст показника ?%RR-SDNN є вищим для Бісопрололу, аніж для Аміодарону і вказує на позитивний ефект, оскільки зниження цього показника є ризик-фактором загальної та серцевої смертності; Аміодарон сприяє активації парасимпатичного контуру; встановлено зниження показника дисперсії інтервалу QT для обох препаратів, що вказувало на антиішемічну дію; щодо спрямованості "ST-slope" Аміодарон менш ефективний, ніж Бісопролол, проте дія зазначених препаратів пов'язана зі зниженням несприятливих подій. Висновки. Доведена ефективність оцінки метаболічної терапії на етапі реабілітації пацієнтів із кардіальною патологією з використанням препаратів Тивортин, Тиворель у зіставленні з Аміодароном та Бісопрололом за використання методу кількісної оцінки ЕКГ і її цифрової обробки за допомогою власного програмного забезпечення «Смарт-ЕКГ». Реабілітація при констеляції гострого інфаркту міокарда і COVID-19 ускладнюється більш складним перебігом захворювань, непроведенням ургентних коронарних втручань, більшою кількістю ускладнень, відтермінуванням реабілітаційних заходів.

Дистанційне навчання як альтернатива безперервної освіти в умовах пандемії COVID-19 = Distance learning as an alternative to continuing educationin the context of the COVID-19 pandemic / Л. Д. Тодоріко [та ін.] // Туберкульоз, Легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. – 2020. – № 4. – С. 98–104.

Анотація: Мета роботи – оцінити проблеми та переваги дистанційного навчання (ДН) як альтернативи для безперервної освіти в медичних навчальних закладах III–IV рівнів акредитації в умовах пандемії COVID-19. Матеріали та методи. Використано тестовий доступ до повнотекстових і реферативних баз даних, проведено метааналіз сучасних літературних джерел, частину з яких обрано для докладнішого висвітлення, а також використано дані щодо досвіду застосування онлайн-методів навчання на базі кафедри фтизіатрії та пульмонології Буковинського державного медичного університету. Результати та обговорення. Для проведення навчальних занять в онлайн-режимі вибрано сервіс Google Hangouts Meet – https://meet.google.com. Для створення розкладу навчальних занять в онлайн-

режимі за допомогою сервісу відеоконференцій Google Hangouts Meet використано сервіс Google Calendar – https://calendar.google.com. У навчальному процесі під час ДН на кафедрах використовують різноманітні новітні комплекси навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін з елементами пояснювально-ілюстративного та проблемного навчання. При контролі знань під час ДН використовують такі методи педагогічного контролю: тестовий, письмовий (наприклад, написання у чаті відповіді на питання, що відсилаються викладачу через Інтернет-технології, або спілкування студента через чат з викладачем і групою); усний (наприклад, використання аудіо- та відеоконференцій). Цей метод дає змогу вирішити проблему особистісного контролю знань, адже при ДН може виникнути ситуація, що за студента вирішує завдання інша людина. Для підвищення ефективності контролю знань та умінь студентів при ДН потрібно використовувати сукупність різних видів та методів педагогічного контролю. Нова форма ДН в сучасних реаліях пандемії COVID-19 в онлайн-режимі успішно впроваджена і триває її реалізація. Вагомим недоліком такого навчання є залежність ефективного проведення занять в онлайн-режимі від налагодженої мережі Інтернет та якості технічного забезпечення.

Діагностика та лікування пацієнтів з гострим пошкодженням нирок або хворих на ХХН I-IV з гострим пошкодженням нирок в умовах пандемії COVID-19: Адаптовані клінічні рекомендації Української асоціації нефрологів і фахівців з трансплантації нирки / М. Колесник [та ін.] // Український журнал нефрології та діалізу. – 2020. – № 3. – С. 20–27.

Анотація: Гостре пошкодження нирок (ГПН) у хворих на COVID-19 діагностувалося у 1–40% з них; стан 2%-10% вимагав застосування ДНЗТ. Смертність у цієї категорії пацієнтів сягала 88%. Раннє розпізнавання уражень нирок у хворих на COVID-19 з наступним використанням профілактичних та терапевтичних заходів щодо мінімізації частоти розвитку ГПН або його прогресування має суттєве значення для зменшення частоти смертності та трансформації ГПН у ХХН. Експертна група Української асоціації нефрологів і фахівців з трансплантації нирки створила адаптовані клінічні рекомендації діагностики та лікування ГПН у хворих на COVID-19. Ці рекомендації призначені для сімейних лікарів, лікарів загальної практики, терапевтів, кардіологів, нефрологів, інтенсивістів, ендокринологів, інфекціоністів, які беруть участь у наданні спеціалізованої медичної допомоги хворим на COVID-19.

Добреля, Н. В. Проблеми біоетики в контексті пандемії COVID-19 / Н. В. Добреля, Т. А. Бухтіарова // Фармакологія та лікарська токсикологія. – 2020. – № 3. – С. 159–165.

Анотація: Пандемія COVID-19 поставила перед людством низку питань, що потребують детального розгляду, обговорення та прийняття зважених рішень. Серед цих питань чи не найважчими для практичного розв'язання є питання біоетики: взаємодія лікаря й пацієнта в умовах відсутності визнаних методів і протоколів лікування, рекомендації та засоби безпеки для медичних працівників, етичність проведення протиепідемічних заходів, дослідження та публікації на тему COVID-19, розгляд клінічних випробовувань з точки зору етики та їхнє безпосереднє проведення, прийняття рішень в умовах обмежених ресурсів, лікування пацієнтів в інтенсивній терапії, надання паліативної допомоги, проблеми, що пов'язані з психічним здоров'ям населення, захист даних та обмін ними, прискорення розробки й оцінка ефективності вакцини для профілактики COVID-19. За таких умов ресурси системи охорони здоров'я багатьох країн виявились недостатніми для надання всім пацієнтам якісного медичного обслуговування, на яке вони мають право за міжнародними документами. Питання життя та смерті хворих постало так само гостро, як у ті часи, коли технології, що підтримують життя, тільки вводились у клінічну практику. Пандемія COVID-19 суттєво змінила біоетичний дискурс із репродуктивних технологій, штучного інтелекту та можливостей молекулярної генетики на утилітарну етику з підтриманням заходів охорони громадського здоров'я.

Допомога новонародженим від матерів з підозрюваною або підтвердженою COVID-19 // Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. – 2020. – Т. 10, № 2. – С. 5–11.

Дуда, О. К. Актуальні питання клініки та лікування нової коронавірусної хвороби COVID-19 / О. К. Дуда, І. Ю. Головач // Мистецтво лікування. – 2020. – № 8. – С. 11–15, № 9. – С. 13–16.

Журавльова, Л. В. Нова проблема: цукровий діабет та COVID-19 / Л. В. Журавльова, О. В. Огнєва // Ліки України. – 2020. – № 5. – С. 21–24, № 9/10. – С. 13–16. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Ризик захворіти на COVID-19 у хворих із цукровим діабетом підвищений. Цей ризик неможливо повністю усунути, проте можна знизити за рахунок хорошого глікемічного контролю. Важливе вивчення впливу інфекції у випадках інфікування пацієнтів із цукровим діабетом та заходів, що можуть знизити ризик інфікування і розвитку ускладнень коронавірусної хвороби у хворих на діабет. Наші знання про поширеність COVID-19 та перебіг хвороби у людей, хворих на цукровий діабет, розвиватимуться по мірі більш детального аналізу. Наразі обґрунтовано припущення, що люди з цукровим діабетом мають підвищений ризик розвитку коронавірусної інфекції. Ця категорія хворих під час епідемії потребує посиленого контролю компенсації діабету та дотримання певних заходів для зниження ризику інфікування, а також, при інфікуванні, – коригування гіпоглікемічної терапії.

Задорожна, В. І. Коронавірус 2019–nCOV: нові виклики охороні здоров'я та людству / В. І. Задорожна, Н. П. Винник // Інфекційні хвороби. – 2020. – № 1. – С. 5–15.

Анотація: Проведено аналіз наукових джерел щодо структури емерджентного коронавірусу 2019-nCoV (SARS-CoV-2), гіпотез його походження, клінічних, епідеміологічних особливостей нової коронавірусної хвороби COVID-19. Симптомами цієї інфекції можуть бути підвищена температура тіла, кашель, задишка, біль у м'язах, сплутаність свідомості, біль голови, біль у горлі, ринорея, діарея, нудота та блювання, двобічна пневмонія, гострий респіраторний дистрес-синдром, поліорганна недостатність. Частота симптомів COVID-19, за різною інформацією, мала деякі відмінності, залежала від ступеня тяжкості недуги. Випадки середнього ступеня тяжкості спостерігалися у близько 80 %. Можна припустити, що в подальшому ці показники можуть змінюватися. Це пов'язано з потенціалом вірусу до мінливості та його подальшою адаптацію до організму нового хазяїна. За нашими припущеннями, легкий ступінь захворювання у дітей може бути пов'язаний з низькою експресією у них рецепторів ACE2, що не дозволяє забезпечити в організмі високе вірусне навантаження і, відповідно, – тяжкий маніфестний прояв інфекції. Загальна летальність становила близько 2 %. Її рівень збільшувався з віком. Крім того, летальність мала відмінності у різних країнах (від 0,7 % у Південній Кореї до 8,8 % в Ірані). Частка чоловіків і жінок серед захворілих була майже однаковою. У той же час, летальність серед чоловіків була в 1,6 разу вищою, тобто і клінічний перебіг хвороби у чоловіків був тяжчим. Провідним є крапельний механізм передачі збудника, але вірус визначають і в пробах фекалій пацієнтів. При цій інфекції велике значення має дотримання інфекційного контролю. Середня тривалість інкубаційного періоду становить 3,0-6,4 доби, загальноприйнята максимальна тривалість – 14 діб, однак є поодинокі повідомлення про можливість його подовження до 24 і 27 діб. Можливий безсимптомний перебіг інфекції. На круїзному судні «Діамантова принцеса» в Японії його показник був вище 50 %. Тривалість збереження збудника в організмі людини як при цій, так і при маніфестній формах COVID-19, невідома і потребує вивчення. Натепер перевіряються різні стратегії антивірусної терапії: нуклеозидний аналог GS-5734 ремдезевір, антиретровірусні препарати, плазма перехворілих та інші.

Заспокійливі результати нових досліджень блокаторів ангіотензину II при COVID-19 / підгот. Ю. М. Сіренко // Артеріальна гіпертензія = Артериальная гипертензия = Hypertension. – 2020. – Т. 13, № 2/3. – С. 33–35.

Анотація: Результати ще чотирьох досліджень взаємо-зв'язку інгібіторів ангіотензин перетворюючого ферменту (ІАПФ) та блокаторів рецепторів ангіотензину (БРА) із COVID-19 були опубліковані за останній час у журналах із найвищими рівнями рецензування. У цілому оприлюднені дані заспокоюють. Дані трьох нових досліджень були опубліковані в журналі «New England Journal of Medicine» (NEJM) 1 травня, а одного – у журналі «JAMA Cardiology» 5 травня 2020 року.

Йовенко, І. О. Досвід лікування інфекції COVID-19 в умовах приватної клініки / І. О. Йовенко, Д. Г. Гавриченко // Біль, знеболювання і інтенсивна терапія. – 2020. – № 3. – С. 79.

Анотація: В умовах розповсюдження пандемії коронавірусної хвороби 2019 року (COVID-19) наш медичний заклад оптимізував роботу, створивши відділення гострих респіраторних захворювань для організації стаціонарного лікування пацієнтів із COVID-19. При створенні

цього підрозділу ми орієнтувались на існуючий світовий досвід, епідеміологічні і патофізіологічні характеристики захворювання. В багатопрофільній клініці було створено окремий клінічний підрозділ із дотриманням санітарно-епідеміологічних вимог щодо розділення потоків інфекційних і неінфекційних пацієнтів і забезпечення безпеки персоналу та попередження внутрішньолікарняного розповсюдження інфекції, що потребувало певних архітектурно-інженерних та організаційних рішень.

Ідентифікація параметрів у SIR-моделях за результатами пандемії COVID-19 в Тернопільській області / В. П. Марценюк [та ін.] // Інфекційні хвороби. – 2020. – № 2. – С. 15–21.

Анотація: Запропоновано методи аналізу та прогнозування розповсюдження пандемії COVID-19 в Тернопільській області на основі SIR-моделі. Вхідними даними для аналізу та прогнозування розповсюдження пандемії COVID-19 служили показники Тернопільського обласного лабораторного центру МОЗ України. Аналіз і прогнозування розповсюдження цієї пандемії у Тернопільській області здійснено на основі SIR-моделі в пакеті R. Отримано результати експериментальних досліджень кількості прогнозованих випадків інфікування та осіб, які одужали, з використанням SIR-моделі розповсюдження пандемії COVID-19 на основі лінійних і нелінійних диференціальних рівнянь на 60, 100 та 1000 діб. Абсолютна похибка прогнозування піку пандемії COVID-19 у Тернопільській області на основі SIR-моделі з використанням нелінійних диференційних рівнянь становить 10 діб, що пояснюється введенням своєчасних та ефективних заходів Центром громадського здоров'я МОЗ України та ДУ «Тернопільський обласний лабораторний центр МОЗ України».

Імуномодулююча терапія COVID 19: фокус на внутрішньовенні імуноглобуліни // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 8. – С. 26–35.

Анотація: З 24 листопада по 1 грудня 2020 р. відомою українською фармацевтичною компанією ТОВ «Біофарма Плазма» було організовано освітній проект для лікарів різних спеціальностей, присвячений питанням імунотерапії одного з найактуальніших на сьогодні захворювань для всіх без виключення клініцистів – COVID-19. Курс лекцій, які протягом декількох днів читали провідні вітчизняні фахівці в галузі імунології, інфекційних захворювань, педіатрії, неврології та анестезіології/реанімації, мав назву «COVID-19. Імуномодулююча терапія. Місце внутрішньовенного імуноглобуліну». В рамках даного заходу було представлено як механізм дії імуномодулюючої терапії внутрішньовенними імуноглобулінами (ВВІГ) щодо COVID-19, так і практичний досвід застосування ВВІГ на прикладі низки клінічних випадків. Також вперше було представлено на загал успішні результати проведеного в Україні відкритого багатоцентрового рандомізованого контрольованого дослідження (РКД) ефективності внутрішньовенного імуноглобуліну вітчизняного виробництва – препарату Біовен (ТОВ «Біофарма Плазма») у комплексній терапії пацієнтів із пневмонією, що викликана SARS-CoV-2-інфекцією. Отже, спираючись на обнадійливі дані, отримані в рамках цього РКД, Міністерство охорони здоров'я (МОЗ) України вже офіційно погодило нове показання для препарату та внесло лікарський засіб в протокол лікування пацієнтів з COVID-19 (Наказ МОЗ № 2693 від 20 листопада 2020 р.).

Інсульт і COVID-19? Перевірте великі судини // Артеріальна гіпертензія = Артериальная гипертензия = Hypertension. – 2020. – № 4. – С. 104–105.

Інфекція COVID-19 під час вагітності. Керівництво RCOG, RCM спільно з RCPCH та RCoA // Медичні аспекти здоров'я жінки. – 2020. – № 3. – С. 12–22.

Анотація: До вашої уваги представлені Рекомендації по веденню вагітності, пологів та післяпологового періоду під час пандемії COVID-19, розроблені спеціалістами Королівського коледжу акушерів та гінекологів (RCOG), Королівського коледжу акушерок (RCM) спільно зі спеціалістами Королівського коледжу педіатрії та здоров'я дітей (RCPCH), Королівського коледжу анестезіологів (RCoA).

Кавасакі-подібні симптоми в дітей з COVID-19: педіатричний мультисистемний запальний синдром // Дитячий лікар. – 2020. – № 2. – С. 21–24. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Найбільший ризик тяжкого перебігу захворювання та смерті від COVID-19 мають люди похилого віку та особи із супутньою патологією, такою як гіпертонічна хвороба, хронічні

захворювання легень і рак [1-4]. Обмежені дані свідчать, що в дітей клінічні прояви інфекції SARS-Cov-2 зазвичай менш виражені, ніж у дорослих [5-8], хоча деякі також потребують госпіталізації та інтенсивної терапії [9-11]. Найменше випадків реєструють серед новонароджених, а в тих, в кого підтвердили COVID-19, зазвичай спостерігають легку форму інфекції.

Кашинцева, О. Перспективи національного виробництва ліків від COVID-19: примусове ліцензування як забезпечення доступу до лікування / О. Кашинцева // Фармацевт практик. – 2020. – № 5. – С. 6–7.

Анотація: Уряди багатьох країн, де сконцентрована найпотужніша промисловість з виробництва генеричних лікарських засобів (ЛЗ), призупинили постачання ліків для терапії COVID-19 за межі своїх країн, а також запланували обмеження патентних прав з огляду на пандемію. Через це 7 квітня 2020 р. Голова Комітету з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування Михайло Радуцький заявив, що Комітет готує законопроєкт про примусове ліцензування ЛЗ для боротьби з коронавірусною інфекцією (COVID-19) із поданням його до розгляду у Верховній Раді України найближчим часом.

Квашніна, Л. В. Вплив вітаміну D на стан імунної системи в період пандемії COVID 19 (новітні дані) / Л. В. Квашніна, І. С. Майдан // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 7. – С. 22–30.

Анотація: Вітамін D – група біологічно активних речовин, яка бере участь у регуляції низки важливих функцій людського організму: від обміну кальцію та фосфатів до забезпечення адекватної реактивності імунної системи. «Класичний» дефіцит вітаміну D з гіпокальціємією та/або гіпофосфатемією, а також у вигляді рахіту на сьогодні є рідкістю в більшості розвинених країн світу. Водночас субклінічний дефіцит вітаміну D зустрічається навіть у розвинених країнах. З віком здатність до засвоєння вітаміну D знижується. Запаси вітаміну D в організмі закономірно зменшуються взимку. Своєчасне виявлення та адекватна корекція дефіциту вітаміну D є важливими аспектами підтримання здоров'я опорно-рухового апарату, імунної та серцево-судинної систем (Bess Dawson-Hughes et al., 2019).

Керівництво: ведення немовлят, народжених матерями з COVID-19 (2 квіт. 2020 р., з оновленнями від 21 травня 2020 р.) / K. M. Puopolo [та ін.] // Дитячий лікар. – 2020. – № 2. – С. 25–31.

Анотація: В оновленому Керівництві від 21 травня 2020 р. Американська академія педіатрії (American Academy of Pediatrics, AAP) не заперечує проти того, щоб більшість матерів тримали своїх дітей на руках під час відстроченого перетискання пуповини. Наразі немає жодних доказів трансплацентарної передачі SARS-CoV-2 від матері до дитини. Відстрочене перетискання пуповини повинно проводитись відносно звичайних практик пологового центру. Якщо вжити запобіжних заходів щодо боротьби з інфекцією (у тому числі використання маски матір'ю) і мати в стані це зробити, вона може нетривалий час тримати дитину до перетискання пуповини. Також нововведення акцентують увагу на відсутності переваг від ранньої виписки (раніше за звичайну практику пологового центру) для COVID-негативних новонароджених та пропонують варіанти відокремлення матері та новонародженого, щоб допомогти захистити немовлят від інфекції. Далі представлене Керівництво з ведення немовлят, народжених матерями з COVID-19, від 2 квітня 2020 р. з доповненнями та оновленнями від 21 травня 2020 р.

Кириленко, М. Паніка чи… Зберігаємо спокій. Знаємо міру / М. Кириленко // Фармацевт практик. – 2020. – № 4. – С. 36–38.

Анотація: Чи не забагато випробувань випадає на нашу долю? Коли нарешті можна буде просто жити, зосередитись на особистих проблемах, достойно заробляти, насолоджуватися душевним і побутовим комфортом? Чи годі про це й мріяти, бо на долю кожного покоління випадає своя війна, своя революція, своя пошесть? От і зараз підступний коронавірус порушив усі наші плани, додав страхів, тривог і проблем.Це геть нове для нас випробування поставило багато питань, на які ще доведеться шукати відповіді: що це було? Як влада, система охорони здоров'я і всі ми проявили себе у важкі часи? Яких помилок припустилися? Як треба буде діяти наступного разу? Давайте розберемося з першими враженнями, щоб сформулювати трохи

порад на сьогодні й на завтра: від схожих бід і надалі не застраховані ні наш народ, ні людство в цілому.

Клінічний менеджмент інтенсивної терапії коронавірусної хвороби (COVID-19): досвід гуманітарної місії в Італії / Д. А. Шкурупій [та ін.] // Біль, знеболювання і інтенсивна терапія. – 2020. – № 2. – С. 97–101. – Библиогр. в конце ст.

Анотація: 11 березня 2020 року Всесвітня організація охорони здоров'я визнала поширення коронавірусної хвороби COVID-19 пандемією. Захворювання супроводжується численними випадками розвитку респіраторного дистрес-синдрому з летальними наслідками. Серед найбільш постраждалих від COVID-19 країн провідне місце займає Італія. Опис досвіду. У відповідь на звернення уряду Італійської Республіки про допомогу у боротьбі з епідемією COVID-19, уряд України відрядив гуманітарну місію медичних працівників, переважно – лікарів анестезіологів. В статті наведений досвід з організації протиепідемічних заходів, клінічного менеджменту і тактики інтенсивної терапії хворих на COVID-19, набутий українськими анестезіологами під час виконання гуманітарної місії в Італії. Висновки. Наведений досвід клінічного менеджменту хворих на COVID-19 може бути використаний практикуючими лікарями з огляду на відсутність доказово обґрунтованих і уніфікованих міжнародних рекомендацій.

Клінічний протокол медичної допомоги дітям із коронавірусною інфекцією (COVID-19), яка перебігає на фоні хронічних соматичних захворювань / О. М. Охотнікова [та ін.] // Сучасна педіатрія. Україна. – 2020. – № 4. – С. 18–32. – Бібліогр. наприкінці ст.

Анотація: У рамках протоколу узагальнено клінічні рекомендації щодо діагностики і лікування дітей з коронавірусною інфекцією COVID-19, яка перебігає на тлі різних хронічних соматичних захворювань. В основу протоколу покладено матеріали багатьох іноземних рекомендаційних документів, а також останнього вітчизняного протоколу щодо виявлення терапії коронавірусної інфекції, яка викликана COVID-19 (наказ МОЗ України від 20.05.2020 №1227). Відображено аспекти класифікації ступеня тяжкості і факторів ризику тяжкого перебігу хвороби, до яких належать і фонові хронічні соматичні захворювання, що потребує індивідуалізованого підходу до лікування. Охарактеризовано діагностичні критерії цієї інфекції, а також відмінності клінічної симптоматики COVID-19 у дітей від клінічних проявів у дорослих. Окремо наведено дані про ускладнення дитячої інфекції COVID-19 – мультисистемний запальний синдром. Особливість протоколу – рекомендації щодо ведення дітей з інфекцією COVID-19, яка перебігає на фоні хвороб серцево-судинної системи (вроджених вад серця, порушень серцевого ритму і провідності, легеневої гіпертензії тощо), захворювань органів дихання (бронхіальної астми і бронхолегеневої дисплазії), ревматичних (ювенільних артритів, системних хвороб сполучної тканини і системних васкулітів з ураженням легень, варіантів хвороб, які потребують постійної терапії глюкокортикоїдами або перебігають на тлі цукрового діабету) та інших аутоімунних захворювань (аутоімунного гепатиту, гломерулонефриту, особливо з хронічною недостатністю функції печінки або нирок). Також наведено рекомендації щодо ведення дітей, в яких COVID-19 розвинулася на фоні хвороб нирок і сечовидільної системи, ендокринних захворювань (цукрового діабету I типу, патології щитоподібної залози та наднирників), хвороб онкологічного і гематологічного генезу, у тому числі в стані імуносупресії.

Кобеляцкий, Ю. Ю. Обзор международных рекомендаций по нутритивной поддержке у больных с COVID-19, находящихся в отделении интенсивной терапии / Ю. Ю. Кобеляцкий // Медицина невідкладних станів. – 2020. – Т. 16, № 2. – С. 25–36. – Библиогр. в конце ст.

Анотація: COVID-19 проявляется в широком клиническом спектре: от бессимптомного течения до септического шока и полиорганной дисфункции. Он затрагивает все возрастные группы: 87 % пациентов с COVID-19 находятся в возрасте от 30 до 79 лет. Пациенты с COVID-19, госпитализированные в ОИТ, часто возрастные и имеют сопутствующую патологию. В зависимости от выраженности симптомов болезнь может протекать как легкая, умеренная, тяжелая и критическая. Краткий отчет Китайского центра по контролю и профилактике заболеваний свидетельствует о том, что около 14 % подтвержденных случаев являются тяжелыми и 5 % – критическими.

Колесник, М. COVID-19 та нирки / М. Колесник // Український журнал нефрології та діалізу. – 2020. – № 3. – С. 73–79.

Анотація: Вже на початку пандемії COVID-19 увагу лікарів та науковців привернула поява у SARS-CoV-2 інфікованих пацієнтів маркерів патологічних змін сечової системи, ознак гострої хвороби нирок (включаючи ГПН) або ж виникнення ГПН у хворих на ХХН. Це диктує необхідність верифікації маркерів патологічних змін сечової системи у пацієнтів з COVID-19 та їх нозологічного визначення.

Коляденко, К. В. Деякі особливості сприйняття зміни якості життя хворими на бульозний епідермоліз під час карантину через COVID-19 / К. В. Коляденко, О. Є. Федоренко, Л. В. Сологуб // Український журнал дерматології, венерології, косметології. – 2020. – № 2. – С. 28–33.

Анотація: У контексті пандемії COVID-19 хворі з тяжкими хронічними соматичними патологіями є найбільш вразливими. До груп ризику належать і пацієнти з бульозним епідермолізом (БЕ), для яких це скоріше можливість більш-менш реалістично і всебічно оцінити окремі аспекти їхнього фізичного (соматичного), психологічного і соціального життя. Показники якості життя (ЯЖ) у пацієнтів оцінюють не стільки тяжкість патологічного процесу, скільки те, як вони психологічно переносять і сприймають своє захворювання і з огляду на це – реалії життя і перспективи. Значного негативного впливу необхідності довго перебувати в самоізоляції на ЯЖ у хворих на БЕ не виявлено, це пов'язано з тим, що і до карантину хворі внаслідок особливостей своєї патології не часто безпосередньо контактували з іншими людьми поза родиною. Таке обмеження в близькому спілкуванні для них не стало чимось суттєво психологічно та соціально значущим. Цілодобове перебування як хворих, так і їхніх рідних вдома зумовило різке «скорочення» соціальної дистанції між ними, що сприяло помітному підвищенню у них відчуття безпеки, та покращило, урізноманітило їхнє безпосереднє спілкування, буденну ЯЖ. Карантин різко і переважно психологічно неочікувано обмежив можливості безпосередніх особистісних контактів і тим самим майже урівняв у часі і частоті дистанційні контакти хворих на БЕ та здорових людей.

Копча, В. С. Патогенетична терапія коронавірусної пневмонії при COVID-19 = Pathogenetic therapy of COVID-19 associated pneumonia / В. С. Копча, А. М. Бондаренко // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 6. – С. 5–13. – Бібліогр. в кінці ст.

Копча, В. С. Розмисли стосовно лікувальної та профілактичної перспективності різних засобів при COVID-19 = Reflections on the therapeutic and prophylactic potential of various agents with COVID-19 / В. С. Копча, А. М. Бондаренко // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 5. – С. 17–23. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Вже утретє за останні 20 років у світі виникають поширені епідемії коронавірусних інфекцій, що характеризуються високою контагіозністю і летальністю. Усі вони спричинені вірусами одного типу – бета-коронавірусами (родина Coronaviridae, підродина Coronavirinae, рід Betacoronavirus). У 2002 р. це була епідемія SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome), або тяжкий гострий респіраторний синдром, спричинений вірусом SARS-CoV-1 (бета-коронавіруси, підрід B); у 2012-2015 рр. – епідемія MERS (Middle East Respiratory Syndrome), або Близькосхідний респіраторний синдром, зумовлений MERS-CoV (бета-коронавіруси, підрід C); і в 2019 р. – пандемія COVID-19, спричинена вірусом SARS-CoV-2. Відразу зазначимо, що всі три інфекції – зооантропонози (резервуаром і джерелом збудника є тварини, а саме рукокрилі, для MERS – одногорбі верблюди, яким раніше вірус був переданий від рукокрилих, а в людській популяції – власне хворі на коронавірусну інфекцію).

Корсунов, В. А. Вплив різних режимів тромбопрофілактики з використанням еноксапарину на перебіг та виходи у пацієнтів з тяжкою формою коронавірусної хвороби / В. А. Корсунов, В. С. Скорик // Біль, знеболювання і інтенсивна терапія. – 2020. – № 4. – С. 40–45. – Библиогр. в конце ст.

Анотація: Порушення системи гемостазу відіграють одну з ключових ролей в механізмі патогенезу коронавірусної хвороби. Поширеність тромбоемболічних ускладнень у хворих з важким перебігом COVID-19 досягає 20-30%. Ключові керівництва містять рекомендації щодо необхідності використання профілактичних доз еноксапарину. Проте результати інтенсивної терапії залишаються незадовільними і продовжується пошук оптимального режиму дозування еноксапарину.

Костюк, О. О. Мама та дитина в умовах світової пандемії коронавірусної інфекції. Нові виклики для системи охорони здоров'я / О. О. Костюк, Є. Є. Шунько // Перинатологія і педіатрія. – 2020. – № 2. – С. 17–26. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Коронавірусна інфекція 2019 (COVID-19) є потенційно тяжкою гострою респіраторною інфекцією, викликаною коронавірусом-2. Вірус передається повітряно-крапельним, повітряно-пиловим і, можливо, фекально-оральним шляхом. Джерелом коронавірусної інфекції є хвора людина. До однієї з груп, уразливих щодо коронавірусної хвороби, входять вагітні жінки та їхні новонароджені. У статті проаналізовано останні світові рекомендації щодо тактики ведення та профілактичних заходів випадків коронавірусного захворювання (і/або підозри на нього) у вагітних, інфікованих COVID-19, в їхніх новонароджених, а також у дітей раннього віку в умовах амбулаторного спостереження. Наведено протиепідемічні заходи й рекомендації щодо грудного вигодовування та імунізації.

Крамар, Ю. Психологічні наслідки перебування в умовах карантину та шляхи збереження психічного здоров'я / Ю. Крамар // НейроNEWS. – 2020. – № 3. – С. 18–21.

Анотація: Через спалах інфекції SARS-CoV-2 у грудні 2019 року в Китаї та поширення коронавірусної хвороби (COVID-19) до масштабів пандемії у багатьох країнах світу запроваджено карантинні обмеження. Такі заходи не лише чинять вплив на економічний стан цих держав, але й супроводжуються низкою психологічних наслідків для їх громадян. До вашої уваги представлено огляд статті S. K. Brooks «The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence», опублікованої в журналі Lancet (2020; 395: 912–920), яка містить аналіз досліджень психологічних наслідків перебування людей тривалий час в умовах карантину, а також трансформації ціннісних орієнтацій особистості під впливом пандемії.

Лапій, Ф. Вакцинація в умовах пандемії COVID-19: експертна думка / Ф. Лапій, І. Кузін, Л. Костюченко // Фармацевт практик. – 2020. – № 5. – С. 22.

Анотація: 23 квітня 2020 р. в рамках Всесвітнього тижня імунізації в режимі онлайн пройшло обговорення ситуації з вакцинацією в Україні, нових викликів сьогодення та можливостей імунопрофілактики в умовах пандемії коронавірусної хвороби COVID-19. У заході взяли участь експерти в галузі імунології, сімейної медицини, а також представники державних установ. Захід відбувся за підтримки компанії GSK Україна.

Литвин, Г. О. Клінічні «маски» дитячого мультисистемного запального синдрому, асоційованого з COVID-19 / Г. О. Литвин, М. В. Стасів, Л. Й. Бурда // Алергія у дитини. – 2020. – № 25/26. – С. 30–31.

Лікування загострення бронхіальної астми під час пандемії SARS-CoV-2 2020 р. / M. Levin [та ін.] // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 3/4. – С. 41–44.

Лікування хворих з COVID-19 на сучасному етапі / М. А. Андрейчин [та ін.] // Інфекційні хвороби. – 2020. – № 3. – С. 5–17.

Анотація: На підставі огляду наукової літератури висвітлено сучасні підходи до лікування хворих на COVID-19. Наведено показання до госпіталізації хворих і дані про ефективність препаратів з різним механізмом дії, враховуючи міжнародний досвід. Відзначено, що широка апробація ремдезивіру, гідроксихлорохіну, лопінавіруритонавіру, інтерферонів не дала переконливих результатів. Надія з'явилася щодо використання плазми реконвалесцентів і моноклональних антитіл до вірусу, які, однак, потребують ретельної багатоцентрової апробації. Водночас, певних успіхів досягнуто в патогенетичній терапії. Чітко обґрунтовано показання, строки призначення і оптимальні дози кортикостероїдів, інгібіторів інтерлейкінів (тоцилізумаб), антикоагулянтів, переважно низькомолекулярних похідних гепарину, під контролем рівня D-димеру та інших показників гемостазу. Антибіотики рекомендовано призначати при приєднанні бактерійної коінфекції, що спостерігається нечасто. Стаття адресована для лікарів, які працюють з хворими на COVID-19.

Лісяний, М. І. Характеристика імунних реакцій при COVID 19 = Characterization of immune responses in COVID-19 / М. І. Лісяний // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 7. – С. 5–8.

Анотація: Відомо, що інфекція, спричинена вірусом SARS-CoV-2, може мати різні клінічні прояви, від безсимптомної або легкої інфекції до важкого перебігу, що потребує госпіталізації. У людей з безсимптомним або легким перебігом захворювання мало що відомо про захисні імунні реакції, тоді як у госпіталізованих пацієнтів, що часто мають важку пневмонію та гострий респіраторний дистрес-синдром (ГРДС), може спостерігатись або недостатня, або надмірна реакція імунних клітин з можливими несприятливими наслідками.

Малий, В. П. Клініка та ускладнення коронавірусної хвороби COVID-19 з елементами патогенезу / В. П. Малий, І. В. Андрусович // Міжнародний медичний журнал. – 2020. – Т. 26, № 3. – С. 72–78.

Анотація: Висвітлено проблему пандемії коронавірусної інфекції COVID−19, клінічний перебіг захворювання і його варіанти, класифікацію комп'ютерно−томографічних ознак пневмонії, ризики несприятливого прогнозу, ускладнення, наслідки хвороби.

Мамчур, В. И. Мелатонин как вспомогательная терапия при COVID-19 / В. И. Мамчур, Д. С. Носивец, Е. В. Хомяк // Сімейна медицина. – 2020. – № 3. – С. 13–19. – Библиогр.: с. 19.

Анотація: Авторами статті на підставі аналітичного огляду світової літератури проаналізовано фармакологічну активність мелатоніну в аспекті клінічного застосування при COVID-19. Мелатонін традиційно вважається гормоном епіфізу, який забезпечує взаємодію організму з навколишнім середовищем для інформування про світловий режим навколишнього середовища. До недавнього часу основною сферою застосування даного препарату були різні порушення сну. Проте подальші дослідження виявили у мелатоніну здатність чинити протисудомну, антидепресивну, антинеопластичну, нейропротекторну, антиоксидантну і гонадотропну дію та володіти деякою терапевтичної активністю при фармакотерапії шуму у вухах, мігрені, нейродегенеративних захворюваннях, епілепсії, раку грудної залози, захворюваннях дихальної і серцево-судинної системи. Встановлено, що цінним ефектом мелатоніну є здатність знижувати вивільнення прозапальних цитокінів, що сприяє зниженню інтенсивності запалення і «цитокинового шторму» у пацієнтів із COVID-19. У статті зазначено, що мелатоніну відводиться роль не тільки як антиоксиданту, що знижує ризики оксидативного стресу при запаленні, але і як фактору профілактики розвитку «цитокинового шторму», з розвитком якого пов'язують високі ризики летальності при COVID-19. Мелатонін ефективний у пацієнтів, госпіталізованих з COVID-19, за рахунок зниження проникності судин, рівня загальної тривожності, використання седативних засобів і поліпшення якості сну. Встановлено, що мелатонін можна застосовувати в комбінації з ліками і засобами лікування COVID-19. Наприклад, мелатонін і альфа-ліпоєва кислота можуть зменшити пошкодження нирок від окисного стресу, викликаного комбінацією противірусних препаратів лопінавір/ритонавір. Використання мелатоніну для ослаблення медичних і суспільних проблем в умовах всесвітнього спалаху пандемії може бути суттєвим і соціально відповідальним заходом збереження та підтримання здоров'я населення. Авторами встановлено, що фармакологічна активність мелатоніну в аспекті клінічного застосування при COVID-19 пов'язана з його антиоксидантною і антистресовою активністю, що може бути ефективно використано в умовах коронавірусної інфекції.

Маньковський, Б. М. COVID-19 у хворих на цукровий діабет в Україні: уроки пандемії для лікарів і пацієнтів / Б. М. Маньковський, О. А. Галушко // Діабет. Ожиріння. Метаболічний синдром. – 2020. – № 2. – С. 10–18. – Бібліогр. наприкінці ст.

Мартинова, М. Наслідки пандемії COVID 19: сплеск гендерного насилля / М. Мартинова // НейроNEWS. – 2020. – № 9. – С. 5–6.

Анотація: Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй у грудні 1999 року оголосила 25 листопада Міжнародним днем боротьби з насильством щодо жінок і запропонувала урядам, міжнародним і неурядовим організаціям проводити цього дня заходи, спрямовані на підвищення інформованості та привернення уваги громадськості до цієї проблеми. Цей день став символом світового визнання проблеми гендерного насилля.

Математична модель прогнозування тяжкості перебігу коронавірусної інфекції та основні протиепідемічні заходи в Україні / О. В. Боброва [та ін.] // Міжнародний медичний журнал. – 2020. – Т. 26, № 2. – С. 57–65. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Розглянуто проблему прогнозування тяжкості перебігу коронавірусної інфекції COVID−19. Зазначено, що у хворих молодого і середнього віку перебіг захворювання легкий. Установлено, що лінійну залежність і статистично значущий вплив на перебіг коронавірусної інфекції мають клінічні показники крові − лейкоцити, швидкість осідання еритроцитів (ШОЕ) і D−димер. У пацієнтів похилого віку отримано сильні прямі кореляційні зв'язки між хронічними захворюваннями: ожирінням, гіпертонічною хворобою, цукровим діабетом і ускладненим перебігом COVID−19, що відображається на показниках рівнів лімфоцитів, моноцитів, ШОЕ і D-димеру. Також дано оцінку ефективності проведення основних протиепідемічних заходів в Україні.

Місце фторхінолону левофлоксацину в лікуванні пневмонії, викликаної коронавірусом SARS-CoV-2, з точки зору сучасних рекомендацій // Медицина невідкладних станів. – 2020. – Т. 16, № 6. – С. 21-25. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: COVID-19 є потенційно тяжкою гострою респіраторною інфекцією, що викликається коронавірусом SARS-CoV-2. Найбільш частим ускладненням цього захворювання є вірусна пневмонія, здатна призводити до гострого респіраторного дистрес-синдрому з подальшим розвитком гострої дихальної недостатності, для лікування яких найчастіше необхідні киснева терапія і респіраторна підтримка. За відсутності етіотропної терапії на початку пандемії, спричиненої COVID-19, зусилля дослідників були зосереджені на пошуку оптимальних підходів до лікування захворювання з використанням існуючих лікарських засобів – антибактеріальних, противірусних і протизапальних препаратів.

Міщук, В. Р. Глюкокортикостероїди в лікуванні ГРДС: за і проти. Огляд літератури / В. Р. Міщук // Медицина невідкладних станів. – 2020. – Т. 16, № 6. – С. 7–12. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Летальність від гострого респіраторного дистрес-синдрому залишається високою, незважаючи на впровадження сучасних технологій респіраторної підтримки та екстракорпоральних методів оксигенації. Значною мірою це зумовлено дизрегульованою запальною відповіддю організму на пошкоджуючий фактор, прогресивним ураженням альвеолярно-капілярної мембрани і, як наслідок, критичною редукцією газообміну в легенях. Глюкокортикостероїди належать до потужних протизапальних препаратів, що пояснює мотивацію клініцистів призначати ці ліки у хворих із тяжким перебігом респіраторного дистрес-синдрому. У літературному огляді проведено аналіз наукових досліджень, які як підтримують ефективність, так і заперечують користь від застосування глюкокортикостероїдів при респіраторному дистрес-синдромі. Згідно з наведеними в огляді даними, глюкокортикостероїди можуть бути ефективними, якщо застосовуються в ранній стадії захворювання (перші 5–7 днів) і у низьких дозах із пролонгованим уведенням. Щодо вибору пацієнтів, то такими слід вважати хворих із середньотяжким і тяжким респіраторним дистрес-синдромом (PaO2/FiO2 200), в яких, незважаючи на застосування адекватної стратегії штучної вентиляції легень, відбувається прогресивне зниження оксигенації.

Мороз, В. Як не загубитися й не панікувати в інформаційному потоці COVID-19 / В. Мороз // Діабет. Ожиріння. Метаболічний синдром. – 2020. – № 3. – С. 12–13.

Анотація: У квітні британські правоохоронці зафіксували більше 100 інцидентів пошкодження вишок з обладнанням для мобільного зв'язку за технологією 5G (1). Акти вандалізму здійснювали пересічні мешканці як великих, так і малих міст Великобританії. Розгнівані жителі мали для себе зручне виправдання – нібито надшвидкісні сигнали мобільного зв’язку за технологією 5G негативно впливають на здоров'я людини й сприяють поширенню коронавірусу, що є абсолютною нісенітницею.

Навчатися можна завжди, навіть під час карантину / О. М. Барна [та ін.] // Мистецтво лікування. - 2020. – № 1/2. – С. 40–43.

Надання допомоги пацієнтам зі спінальною м’язовою атрофією в умовах пандемії COVID 19 // НейроNEWS. – 2020. – № 4. – С. 30–32.

Анотація: Пандемія коронавірусної хвороби суттєво позначається на наданні медичної допомоги пацієнтам зі спінальною м’язовою атрофією. Також є занепокоєння, що пацієнти зі спадковими генетично-детермінованими захворюваннями можуть мати підвищений ризик тяжкого перебігу COVID-19. Схвалені нині лікарські засоби для лікування спінальної м’язової атрофії поліпшують виживаність і рухову функцію таких пацієнтів, проте їх застосування потребує посиленого використання ресурсів системи охорони здоров’я та залучення висококваліфікованих медпрацівників. До вашої уваги представлено огляд статті A. Veerapandiyan et al. «Spinal muscular atrophy care in the COVID-19 pandemic era», опублікованої у виданні Muscle and Nerve (2020 Apr. 24), де група провідних фахівців у галузі дитячої неврології з американських та європейських університетів, зокрема із Центру експериментальних досліджень у галузі лікування неврологічних захворювань на базі Дитячої дослідницької лікарні св. Юди (Experimental Neurotherapeutics, St. Jude Children’s Research Hospital, USA), розробила рекомендації з надання допомоги пацієнтам зі спінальною м’язовою атрофією під час пандемії.

Наконечна, А. А. Британскі рекомендації щодо ведення пацієнтів з алергічними захворюваннями під час пандемії COVID-19 / В. А. Наконечна // Астма та алергія = Astma and allergy. – 2020. – № 2. – С. 67–72.

Наногубки – нова розробка проти коронавірусу // Фармацевт практик. – 2020. – № 6. – С. 17.

Анотація: Наночастинки, вкриті мембранами клітин легень та клітин імунної системи, можуть зв’язувати та нейтралізувати частинки коронавірусу SARS- CoV-2. Новий підхід до боротьби зі збудником COVID-19 був запропонований вченими із Університетів Сан-Дієго та Бостону (США), а його ефективність перевірена на культурах клітин.

Негоспітальна пневмонія на тлі коронавірусної хвороби (COVID-19): принципи діагностики й визначення факторів ризику обтяження патологічного процесу / Т. О. Перцева [та ін.] // Медичні перспективи. – 2020. – Т. 25, № 3. – С. 50–61. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Питання діагностики пневмонії (ВП) на тлі COVID-19 набувають особливої актуальності в зв'язку з поширеністю цієї патології і можливим навантаженням патологічного процесу. Метою нашого дослідження було удосконалення принципів діагностики ВП на тлі COVID-19 і визначення факторів ризику обважнення патологічного процесу. Обстежено хворі, які були госпіталізовані з підозрою на COVID-19. Проведено загальноклінічні методи дослідження, визначення РНК вірусу SARS-CoV-2 методом ПЛР, проведена комп'ютерна томографія (КТ) для ідентифікації особливостей ураження легеневої тканини. Основну групу спостереження склали 37 хворих (чоловіків - 19 (51,4%), середній вік - 61 (57; 69) рік з пневмонією на тлі підтвердженої COVID-19. Згідно тяжкості коронавирусной хвороби хворі основної групи були розділені на 3 підгрупи: в підгрупу 1 увійшли 17 осіб з COVID-19 середнього ступеня тяжкості, в підгрупу 2 - 13 осіб з COVID-19 тяжкого перебігу, в підгрупу 3 - 7 осіб з COVID-19 критичного течії. Також були визначені рівні маркерів системного запалення (с-реактивного протеїну (С-РП) і фібриногену). Оскільки хворі COVID-19 середнього ступеня тяжкості (для якої характерна наявність позалікарняної вірусної пневмонії) відносяться до групи ризику важкого і критичного течії, пропонується факторами ризику обважнення патологічного процесу вважати: температуру вище 38,5; частоту серцевих скорочень більше 90 в 1 хвилину; ЧДД більше 20 в 1 хвилину; SpO2≤93%; абсолютну лимфопению (менше 0,9 Г/л) і підвищення сироваткових рівнів С-РП (більше 50 мг/л) і фібриногену(Більше 5 г/л).

Негоспітальна пневмонія, асоційована з COVID-19: погляд на лікування / Ю. І. Фещенко [та ін.] // Укр. пульмонол. журнал. – 2020. – № 2. – С. 5–12.

Анотація: Одним із найбільш вагомих і небезпечних викликів сучасності став спалах інфекції (COVID-19), спричиненої новим коронавірусом SARS-CoV-2. За своїми темпами поширення, шляхами передачі та наслідками ця інфекція набула статусу пандемії, про виникнення якої ВООЗ сповістила 11 березня 2020 р. При цьому, станом на середину травня 2020 р. кількість хворих у світі перевищила 4 000000, та кількість летальних випадків сягнула понад 280 000. В

Україні на 21 травня 2020 року зареєстровано 19230 випадків коронавірусної хвороби, 564 з яких завершилися смертю пацієнтів.

Нейробіологія COVID-19 / Majid Fotuhi [et al.] // Міжнародний неврологічний журнал. – 2020. – Т. 16, № 5. – С. 146–154.

Анотація: Аносмія, інсульт, параліч, порушення функцій черепних нервів, енцефалопатія, делірій, менінгіт і судоми є деякими з неврологічних ускладнень у пацієнтів із коронавірусною хворобою-19 (COVID-19), викликаною новим коронавірусом-2 (SARS-Cov2). Залишається проблемою встановити, у яких випадках неврологічні порушення при COVID-19 викликані самим SARS-Cov2, надмірною цитокіновою відповіддю, яку він запускає, і/або є результатом гіперкоагуляції і тромбоутворення в кровоносних судинах усього організму й мозку. У цій статті ми зробимо огляд матеріалів, де згадуються неврологічні прояви в пацієнтів з COVID-19, у тому числі гострі неврологічні симптоми (наприклад, інсульт), навіть без типових респіраторних симптомів, таких як лихоманка, кашель або задишка. Також ми обговоримо різні нейробіологічні процеси й механізми в головному мозку, черепних нервах, периферичних нервах і м'язах, що можуть лежати в основі зв'язку між SARS-Cov2 і COVID-19. Нарешті, ми пропонуємо базову класифікаційну схему NeuroCovid, що об'єднує ці концепції і виділяє деякі питання, які потребують вирішення в клінічній практиці в даний момент, і довгострокові наслідки COVID-19, такі як депресія, обсесивно-компульсивний розлад, безсоння, зниження когнітивних функцій, прискорене старіння, хвороба Паркінсона або хвороба Альцгеймера в майбутньому. При цьому ми маємо намір надати базис для майбутніх гіпотез і досліджень щодо взаємодій SARS-Cov2 і нервової системи.

Нейропатогенез и неврологические проявления воздействия коронавирусов в эпоху коронавирусной болезни - 2019 / A. S. Zubar [et al.] // Міжнародний неврологічний журнал. – 2020. – Т. 16, № 4. – С. 115–124.

Нові актуальні дослідження COVID-19 // Діабет. Ожиріння. Метаболічний синдром. – 2020. – № 6. – С. 77–78.

Нутритивна терапія хворих на COVID-19. Огляд рекомендацій / С. О. Дубров [та ін.] // Біль, знеболювання і інтенс. терапія. – 2020. – № 2. – С. 9–17. – Библиогр. в конце ст.

Анотація: Пандемія коронавірусної хвороби, що супроводжується широким розповсюдженням захворювання, високим рівнем летальності, безпрецедентним навантаженням на системи охорони здоров'я, спонукає науковців та лікарів до пошуку ефективних заходів лікування та профілактики COVID-19. В умовах відсутності етіологічного лікування, основним методом терапії є симптоматичний підхід. Одним з необхідних компонентів лікування пацієнтів з COVID-19, які перебувають у ВІТ, є адекватна нутритивна терапія. Загальні принципи клінічного харчування загалом такі ж, як і для основної популяції пацієнтів ВІТ з поліморбідністю, з особливим акцентом на безпеку медичного персоналу. В статті наводиться огляд літературних даних з питань нутритивної підтримки пацієнтів з COVID-19, які потребують інтенсивної терапії.

Один препарат може попереджати «цитокіновий шторм» у хворих на COVID-19 та анафілактичний шок у пацієнтів з алергічними захворюваннями // Фармацевт практик. – 2020. – № 6. – С. 26.

Анотація: У науковій пресі одночасно з'явилися дві статті, головним «героєм» яких виступає препарат акалабрутиніб (acalabrutinib). Він є інгібітором ферменту, що міститься в імунних клітинах та бере участь у формуванні імунної відповіді, зокрема, викиді цитокінів та гістаміну. Акалабрутиніб схвалений до застосування при деяких злоякісних хворобах крові, але, згідно з новими даними, він може також знижувати ризик надактивної імунної відповіді як при коронавірусній хворобі COVID-19, так і при анафілактичних реакціях.

Оптимізація протиепідемічного забезпечення у динаміці пандемії COVID-19 / Н. О. Виноград [та ін.] // Інфекційні хвороби. – 2020. – № 2. – С. 6–14.

Анотація: Новий коронавірус SARS-Cov-2, який виявили в м. Ухань у грудні 2019 р., спричинив пандемію COVID-19. Протиепідемічний захист у різних уражених країнах відрізняється за

обсягами режимно-обмежувальних заходів і регламентами реагування. Найефективнішим виявився комплекс карантинних заходів у поєднанні з раннім виявленням епідемічних осередків та їх блокуванням. Масовість ураження населення в більшості країнах світу зумовила неефективність діяльності усіх трьох основних медичних ланок системи реагування на біологічні загрози: клінічної, епідеміологічної та лабораторної, – які є визначальними у ліквідації пандемії. Відсутність засобів лікування і профілактики вимагає постійного моніторингу епідемічної ситуації та своєчасної корекції заходів стримання її негативних тенденцій розвитку. Медичні заклади стали об'єктами високого ризику зараження як медичного персоналу, так і усіх, хто звертається за медичною допомогою, що вимагає тотального запровадження специфічних заходів інфекційного контролю щодо COVID-19 на всіх рівнях надання медичної допомоги, включно на етапах евакуації та сортування хворих.

Опыт применения неинвазивной вентиляции легких (НВЛ) у больных с COVID-19 / Дж. Н. Пашаев [и др.] // Укр. пульмонол. журнал. – 2020. – № 2. – С. 31–35.

Анотація: Неинвазивная вентиляция легких (НВЛ) является методом респираторной поддержки с использованием в качестве основного интерфейса маски, которая может быть легко наложена и так же легко отсоединена от дыхательных путей пациента. Впервые НВЛ при помощи лицевых масок была предложена в 30-х годах XX века американскими врачами Poulton, Oxon и Barach для лечения гемодинамического отека легких при помощи метода спонтанного дыхания с постоянным положительным давлением в дыхательных путях (Coninuous Positive Airway Pressure). Однако метод не получил широкого распространения, и маски для обеспечения респираторной поддержки использовались крайне редко, хотя уже в 60-х годах некоторые авторы рекомендовали применение вентиляции через маску при острой дыхательной недостаточности (ОДН) у больных хроническим бронхитом и эмфиземой. Дальнейшее развитие метод НВЛ получил после внедрения в практику удобных герметичных либо частично герметичных масок. В 1981 г. доктор Sullivan (Австралия) предложил носовую маску для лечения пациентов с синдромом сонного апноэ, а в 1983 г. французский врач Rideau внедрил в клиническую практику носовые маски для проведения длительной респираторной терапии больных с нейромышечными заболеваниями [1,2,4]. Эти маски в дальнейшем и послужили прототипом масок, используемых при современной НВЛ.

Організація надання медичної допомоги хворим на коронавірусну хворобу (COVID-19) // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 2. – С. 8–30.

Анотація: Стандарт екстреної медичної допомоги «Коронавірусна хвороба (COVID-19)».

Організація надання медичної допомоги хворим на коронавірусну хворобу (COVID-19). Витяг : наказ Міністерства охорони здоров'я України № 722 від 28.03.2020 р. // Збірник нормативно-директивних документів з охорони здоров'я. – 2020. – № 12. – С. 29–36.

Осадчий, О. SARS-CoV-2 - безпека роботи в операційній / О. Осадчий // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 3. – С. 15–16.

Анотація: Описана низка заходів, вжитих у відповідь на спалах COVID-19, з дотримання належної безпеки функціонування операційних залів багатопрофільної хірургічної університетської клініки на 20 операційних залів. Детально розглянуто організацію роботи суміжних підрозділів та лікарів для мінімізації ризику перехресного інфікування співробітників та інших пацієнтів (Університетська клініка, Краків, Польща).

Основні предиктори прогнозування тяжкості перебігу коронавірусної хвороби / О. В. Боброва [та ін.] // Міжнародний медичний журнал. – 2020. – Т. 26, № 4. – С. 76–81. – Бібліогр. в кінці ст.

Особливості дистанційного навчання студентів в умовах пандемії COVID-19 (за результатами анкетування) = Features of distance learning of students in the conditions of the COVID-19 pandemic (according to the results of the survey) / Н. О. Теренда [та ін.] // Мед. освіта. – 2020. – № 4. – С. 57–60.

Анотація: У статті проаналізовано результати онлайн-анкетування студентів щодо їхнього ставлення до переваг та недоліків дистанційної форми навчання. В умовах пандемії COVID-19 дистанційне навчання є однією з провідних світових тенденцій в освіті. Ця технологія реалізує принцип безперервної освіти і здатна задовольнити постійно зростаючий попит на знання

в інформаційному суспільстві. Отримані результати онлайн-анкетування студентів вказують на існування суб'єктивних перешкод у здобутті знань під час дистанційного навчання, яке передбачає значну самомотивацію студента щодо власного навчання, а також високий рівень самоорганізації. Для покращення доступності навчально-методичних матеріалів, збільшення контакту між викладачем і студентом необхідно залучати інтерактивні платформи, які дозволять покращити процес викладання та засвоєння необхідного навчального матеріалу.

Особливості перебігу туберкульозу в умовах пандемії COVID-19 = Features of tuberculosis in a COVID-19 pandemic / Л. Д. Тодоріко [та ін.] // Туберкульоз, Легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. – 2020. – № 4. – С. 52–63.

Анотація: Мета роботи – оцінити перспективи щодо наслідків взаємодії між COVID-19 і туберкульозом та стратегувати ризики поширення туберкульозної інфекції в умовах пандемії коронавірусної інфекції. Висновки. Передбачається погіршення щонайменше на найближчих 5–8 років епідеміологічних показників щодо контролю над туберкульозом через пандемію COVID-19.

Особливості порушення системи гемостазу у хворих на коронавірусну інфекцію / К. В. Юрко [та ін.] // Інфекційні хвороби. – 2020. – № 3. – С. 18–22.

Анотація: Проаналізовано особливості порушення системи гемостазу у хворих на коронавірусну інфекцію. Вивчено 78 медичних карт стаціонарних хворих, госпіталізованих в обласну клінічну інфекційну лікарню м. Харкова за період з травня по вересень 2020 р. Для оцінки стану системи гемостазу та ризику виникнення тромбогеморагічних ускладнень проводили моніторинг рівня тромбоцитів, фібриногену, D-димеру, активного часткового тромбопластинового часу (АЧТЧ), міжнародного нормалізованого відношення (МНВ). Під час дослідження були проаналізовані порушення клітинних і плазматичних показників гемостазу. Хворі були поділені на групи, залежно від ступеня тяжкості дихальної недостатності. Моніторинг коагуляційних тестів проводили кожні 48 год. У пацієнтів із середнім ступенем тяжкості переважали порушення системи гемостазу у вигляді гіперкоагуляції. Тривалий перебіг хвороби понад 21 добу або у хворих із тяжким чи вкрай тяжким ступенем гіперкоагуляція змінювалася на гіпокоагуляцію та виникав ДВЗ-синдром. Показники гемостазу прямо корелювали зі ступенем тяжкості коронавірусної інфекції.

Островський, М. М. Небулайзерна терапія – особливості застосування в період пандемії COVID-19 з точки зору глобальних ініціатив / М. М. Островський // Астма та алергія = Astma and allergy. – 2020. – № 4. – С. 67–68.

Островський, М. М. ХОЗЛ та COVID-19: як вберегти пацієнта? / М. М. Островський // Укр. пульмонол. журнал. – 2020. – № 4. – С. 10-11.

Офіційна позиція ГС "Українська Академія Педіатричних спеціальностей" щодо грудного вигодовування в умовах пандемії COVID-19 / М. Є. Маменко [та ін.] // Сучасна педіатрія. Україна. – 2020. – № 3. – С. 6–8.

Анотація: Грудне вигодовування – це визнана біологічна норма харчування немовлят та дітей раннього віку. Саме зберігаючи грудне вигодовування, мати забезпечує власній дитині оптимальні показники фізичного і нервово психічного розвитку, сприяє її захисту від багатьох хвороб. Є лише рідкісні винятки, коли годування груддю або годування зідженим грудним молоком не рекомендується.

Оцінка втрати років життя, скоригованих за якістю (QALY), пов'язаних зі смертністю від COVID-19 в Україні / О. Б. Піняжко [та ін.] // Український мед. часопис. – 2020. – Т. 2, № 3. – С. 5–7.

Анотація: Мета – оцінити ймовірні втрати років життя, скоригованих за якістю (Quality-adjusted life-year – QALY), пов'язаних із передчасною смертю від COVID-19 в Україні, на основі адаптації міжнародної методології (Briggs A., 2020a; b) і стандартних методів з використанням таблиць смертності та врахуванням вікової структури і потенційного впливу супутніх захворювань у локальних умовах.

Об'єкт і методи дослідження. Нами адаптовані вхідні параметри моделі, базово представлені даними Великої Британії, до українських локальних умов на основі опублікованих таблиць

смертності та вікової структури смертності від COVID-19 в Україні з використанням програми «Microsoft Excel». Вікова структура смертності від COVID-19 представлена за даними Центру громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України (станом на 08.05.2020 р.).
Результати. За результатами дослідження встановлено, що смерть від COVID-19 пов'язана зі значною втратою QALY в Україні за трьома сценаріями — від 6 до 13 втрачених років якісного життя. Втрати внаслідок смертності від COVID-19 в Україні становлять 2295–4525 QALY на популяцію залежно від впливу супутніх захворювань.
Висновки. Встановлено, що в Україні на одну особу втрачається на 55,2% більше QALY порівняно з Великою Британією, що зумовлено різною віковою структурою смертності від COVID-19. Отже, у країнах із невисокою захворюваністю показник втрати QALY є важливим параметром, який потребує врахування для удосконалення надання медичної допомоги та фармацевтичного забезпечення під час пандемії.

Палагута, Г. В. Випадок гострого мієліту як неврологічне ускладнення COVID-19 / Г. В. Палагута, С. К. Євтушенко // Міжнародний неврологічний журнал. – 2020. – Т. 16, № 7. – С. 49–52.

Пандемія COVID 19: вплив на психічне здоров'я населення // НейроNEWS. – 2020. – № 6. – С. 6–8.
Анотація: Попри те, що віруси, які викликають застуду та грип, здавна впливали на життя людства, поява нового коронавірусу SARS-CoV-2 (збудник COVID-19) призвела до ситуації, наслідки якої ніхто не міг навіть уявити. Надзвичайна контагіозність SARS-CoV-2 зумовила запровадження карантинних заходів, наслідками яких у світі стали не лише економічні втрати, негативний вплив на бізнесову та соціальну сфери діяльності, порушення плину повсякденного життя людей, а і криза психічного здоров'я. Тому поряд із необхідністю дбати про фізичний стан, слід навчитися підтримувати і своє психічне здоров'я.

Пархоменко, О. Засоби рослинного походження та можлива перспектива їх ефективного застосування у хворих на COVID-19 / О. Пархоменко, А. С. Шаламай, С. О. Фесенко // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 3. – С. 3–7.
Анотація: Пандемія коронавірусної інфекції COVID-19, викликана вірусом SARS-CoV-2 (раніше 2019-nCoV), стала глобальною медико-соціальною проблемою світового масштабу. Стрімке поширення захворювання з розвитком численних ускладнень, які стали невід'ємною складовою інфекційного процесу на тлі відсутності специфічного лікування, супроводжується значною летальністю. Основною причиною летального кінця є розвиток тяжкої вірусної пневмонії, проявів гострого респіраторного дистрес-синдрому, кардіоваскулярних, неврологічних та нефрологічних ускладнень. Попри відсутність специфічних антивірусних препаратів або вакцин для лікування пацієнтів із цим тяжким життєво загрозливим захворюванням, застосування симптоматичного лікування разом із засобами традиційної китайської медицини медикам Китайської Народної Республіки вдалося в короткі терміни приборкати поширення захворювання країною. Узагальнений досвід може стати у нагоді лікарям широкої практики для боротьби із поширенням недуги.

Патогенез коронавірусної інфекції COVID-19 / В. П. Малий [та ін.] // Інфекційні хвороби. – 2020. – № 3. – С. 73-83.

Патофізіологічне обґрунтування ефективності застосування кверцетину в терапії коронавірусної хвороби (COVID-19) / І. А. Зупанець [та ін.] // Патологія. – 2020. – Т. 17, № 1. – С. 93–101.
Анотація: Зважаючи на відсутність ефективної та безпечної терапії хворих на COVID-19, пошук нових методів лікування – найбільш актуальна тема в медицині та фармації. Висока летальність (7,1 %) внаслідок розвитку гострого респіраторного дистрес-синдрому, який зумовлений цитокіновим штормом, диктують необхідність розробки нових підходів до впливу на різноманітні патогенетичні ланки захворювання в комплексній терапії таких хворих. В огляді узагальнили результати експериментальних і клінічних досліджень щодо вивчення фармакологічних властивостей кверцетину (механізмів дії, фармакологічних ефектів) і лікарських препаратів, що його містять, – Квертину та Корвітину (пероральна та парентеральна лікарські форми), які наявні на фармацевтичному ринку України. Результати численних досліджень свідчать, що кверцетин має (серед інших) високу протизапальну

активність, противірусну, мембраностабілізувальну, імуномодулювальну й антиоксидантну дії. Механізми реалізації цих фармакологічних ефектів добре вивчені та зумовлюють можливість застосування кверцетину як патогенетичної терапії (вплив на різні ланки патогенезу) у хворих на коронавірусну інфекцію. Це диктує необхідність здійснення відповідних клінічних випробувань цих препаратів для профілактики інфікування та лікування коронавірусної інфекції. Результати клінічних випробувань можуть стати інноваційною стратегією в лікуванні хворих на COVID-19.

Пашковська, Н. В. COVID-19 і цукровий діабет: менеджмент пацієнтів під час пандемії / Н. В. Пашковська, В. І. Паньків, О. В. Пашковська // Міжнародний ендокринологічний журнал. – 2020. – Т. 16, № 3. – С. 7-11.

Анотація: Коронавірусна хвороба 2019 (COVID-19) – потенційно тяжка гостра респіраторна інфекція, спричинена коронавірусом-2 (SARS-CoV-2), із вираженим гострим респіраторним синдромом. Люди з цукровим діабетом (ЦД) мають підвищений ризик виникнення серйозних розладів на тлі COVID-19. У статті повідомляється, що ЦД і неконтрольована глікемія є важливими предикторами тяжкості перебігу і смерті серед пацієнтів, інфікованих різними вірусами, включаючи пандемічний грип А (H1N1) у 2009 році, SARS-CoV і MERS-CoV. У триваючій пандемії SARS-CoV-2 у деяких дослідженнях не виявлено чіткого зв'язку між ЦД і тяжкістю захворювання. Однак аналіз даних із Китаю та Італії показав, що пацієнти похилого віку із хронічними захворюваннями, включаючи ЦД, зазнають більшого ризику тяжкої COVID-19 та смертності. Серед випадків смертності від COVID-19 в Ухані (Китай) основними супутніми захворюваннями були ЦД (42,3 %), артеріальна гіпертензія (53,8 %), захворювання серця в анамнезі (19,2 %) та церебральні розлади (15,4 %). Також смертність істотно зростає (на 6 %) за наявності ЦД (7,3 %) та інших супутніх захворювань, таких як серцево-судинні (10,5 %), хронічні захворювання органів дихання, артеріальна гіпертензія та рак. За даними досліджень, поширеність ЦД у людей, заражених вірусом, приблизно така ж, як і в загальній популяції, навіть дещо нижча. За результатами метааналізу 12 досліджень, які описують дані 2108 китайських пацієнтів із COVID-19, поширеність ЦД становила 10,3 %, що було аналогічно поширеності 10,9 % в 2013 році. Пацієнтам із ЦД рекомендується дотримуватися загальних порад щодо зменшення ризику зараження, а також специфічних для людей з ЦД. Усі сучасні рекомендації медичних організацій та наукових спільнот підкреслюють важливість належного контролю глікемії під час пандемії COVID-19, оскільки це може допомогти зменшити ризик зараження та тяжкість хвороби.

Перспективи вивчення застосування препаратів кверцетину в лікуванні COVID-19 / І. А. Зупанець [та ін.] // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 2. – С. 75–78.

Анотація: У статті наведено етіопатогенетичне обґрунтування щодо доцільності вивчення застосування препаратів кверцетину для профілактики та лікування хворих на COVID-19. На підґрунті даних наукової літератури проведено аналіз особливостей фармакодинаміки кверцетину, які зумовлюють всебічний вплив на перебіг цієї патології, а також супутніх патологічних станів, що виникають внаслідок ускладнень або фармакотерапії загальноприйнятими хіміотерапевтичними та противірусними засобами. Особливу увагу приділено препаратам кверцетину вітчизняного виробництва – Квертин та Корвітин®, що мають високотехнологічні лікарські форми, добре вивчені фармакокінетичні властивості водночас із високою безпекою застосування та хорошою переносимістю.

І Міжнародний онлайн конгрес «Пандемія СТОП»: щеплення в умовах COVID-19 та інші проблеми профілактики вакцинокерованих інфекцій // Дитячий лікар. – 2020. – № 2. – С. 37–43.

Анотація: 24–26 квітня відбувся І Міжнародний онлайн конгрес з акредитацією ACCME «Пандемія STOP», присвячений таким темам: ключові інфекційні захворювання, які призводили/можуть призвести до розвитку епідемії; структуризація основних етапів інфекційного контролю; вакцинація; практика лікаря первинної ланки під час пандемії (практичні, психологічні та юридичні аспекти практики). Особливу увагу щепленням та епідеміології вакцинокерованих інфекцій (ВКІ) приділили в секції «Вакцинація».*

Пилипенко, М. Н. Патофізіологія гіпоксемії та задишки при тяжких пневмоніях / М. Н. Пилипенко, О. Ю. Хоменко // Укр. пульмонол. журнал. – 2020. – № 2. – С. 19–26.

Анотація: Тяжкі пневмонії (ТП), в тому числі вірусні, практично завжди несуть у собі ризики несприятливого перебігу і часто супроводжуються високою летальністю, про що свідчить і пандемія C0VID-19. Загальновідомо, що тяжкість пневмонії визначають: ступінь порушення оксигенації, інтоксикація, а також ступінь дихальної недостатності. Проте у тому як інтерпретувати тяжкість кожного з цих порушень, а також як правильно вибрати метод оксигенації, респіраторної підтримки та інші лікувальні заходи у лікарів часто виникають труднощі. До тепер бракує досліджень, в яких були б встановлені чіткі, науково-обгрунтовані критерії діагностики тяжкості гіпоксемії, гіпо- та гіперкапнії чи інтенсивності дихальних зусиль пацієнта, які могли б слугувати критеріями вибору тих чи інших лікувальних заходів. Тому у багатьох лікарів, які орієнтуються на власний досвід та думки експертів, виникають клінічні запитання, відповідь на які може дати знання фізіологи дихання та патофізіології синдрому дихальної недостатності. Метою цієї публікації і є формулювання найбільш гострих практичних запитань щодо патофізіологічних порушень при ТП та спроба дати на них відповіді з позиції патофізіології та доказової медицини.

Підтримка психічного здоров’я під час роботи вдома // НейроNEWS. – 2020. – № 3. – С. 5.

Полякова, Д. Ацетилцистеїн: перспективи застосування при COVID-19 / Д. Полякова // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 5. – С. 33–35.

Анотація: Кількість пацієнтів із COVID-19 експоненційно збільшується в усьому світі внаслідок високої трансмісивності вірусу SARS-CoV-2. Перші надії на зниження смертності при COVID-19 шляхом застосування деяких «переорієнтованих» препаратів (ремдесивіру, гідроксихлорохіну, лопінавіру/ритонавіру, інтерферону) завершилися поразкою (WHO Solidarity Trial Consortium, 2020). Тому увагу спеціалістів привертають плюрипотентні препарати, що мають відомий позитивний ефект при лікуванні пневмонії, хронічного обструктивного захворювання легень (ХОЗЛ), респіраторного дистрес-синдрому, інших запальних процесів у дихальних шляхах мікробного, токсичного та імунологічного генезу.

Посилкіна, О. В. Актуальність упровадження логістичного підходу до управління інноваційною діяльністю при розробці та реєстрації лікарських засобів для лікування коронавірусної хвороби (COVID-19) / О. В. Посилкіна, О. В. Літвінова, А. Г. Лісна // Соціальна фармація в охороні здоров'я. – 2020. – Т. 6, № 3. – С. 8–17.

Потехина, Т. COVID-19 у дітей: останні новини / Т. Потехина // Дитячий лікар. – 2020. – № 3. – С. 16–17.

Анотація: Зниження захворюваності на COVID-19, яке прогнозували в літній період, так і не відбулось. Тому цієї осені замість другої хвилі ми маємо продовження поступового зростання кількості нових випадків. Попри це новий навчальний рік 2020–2021 рр. у більшості українських шкіл розпочався з фізичною присутністю учнів у навчальних закладах, хоч і з певними обмеженнями, запропонованими Міністерством освіти та науки. Також насувається щорічний сезон грипу, який в умовах пандемії загрожує коінфекцією з COVID-19 та надмірним навантаженням на медичні заклади. Саме цим проблемам присвячений наш вже традиційний COVID-дайджест.

Поширені запитання щодо впливу COVID-19 на материнство та здоров'я новонароджених дітей // Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. – 2020. – Т. 10, № 2. – С. 12–18.

Праця, відпочинок та розваги у приміщенні в період пандемії COVID 19: можливі варіанти організації для запобігання поширенню епідемії // Медичні аспекти здоров’я жінки. – 2020. – № 2. – С. 59–61.

Анотація: Цілий ряд країн Азії та Європи поступово починають повертатися до більш нормального життя: відкриваються парки і школи, магазини і ресторани, де-не-де подумують про те, як відновити культурні та спортивні заходи. Проте навіть ті країни, які успішно подолали поширення вірусу та де спостерігається скорочення нових випадків зараження, повинні бути напоготові. Експерти ВООЗ пояснюють, що йдеться навіть не про ймовірність другої хвилі, а про можливість нових спалахів до того, як завершиться перша. На думку її глави, Тедроса Аданома Гебрейесуса, «цей вірус буде з нами ще довго». Карантинні заходи

керівник ВООЗ оцінює, як стримуючі COVID-19, але підкреслює, що ймовірність зараження залишається надзвичайно високою.

Предотвращение инфекций, в частности SARS-CoV2, на стоматологическом приеме / П. Скрипников [и др.] // ДентАрт. – 2020. – № 2. – С. 4–10. – Библиогр. в конце ст.

Природные полифенолы как ингибиторы взаимодействия коронавирусов с клетками: обзор литературы и экспериментальные данные / О. Н. Дерябин [и др.] // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 3. – С. 59–63.

Анотація: К моменту наступления пандемии, вызванной SARS-CoV-2, специфические ингибиторы репродукции коронавирусов человека, которые были бы активны в отношении этого вируса, разработаны не были, хотя и проводились интенсивные исследования в этом направлении. Показано, что некоторые флавоноиды и их производные ингибируют in vitro репродукцию коронавирусов животных и человека. Выявлены специфические мишени действия флавоноидов на различных этапах взаимодействия коронавирусов с клеткой, которые рассмотрены в настоящем обзоре. Особого внимания заслуживают ингибирование проникновения вируса в клетку и ингибирование ферментативной активности вирусспецифической протеазы, играющей важную роль в процессе репродукции коронавирусов. Рассмотрены перспективы использования флавоноидов и их производных как возможных перспективных веществ для создания субстанций, которые могли бы найти применение в клинической практике. Подчеркивается, что важной особенностью флавоноидов (как биологически активных молекул) является полимишеневый механизм их действия. Приведены данные собственного пилотного проекта по исследованию влияния флавоноидов отечественного флавоноидсодержащего препарата Протефлазид на репродукцию коронавируса трансмиссивного гастроэнтерита свиней и изучению in silico взаимодействия активных структур — компонентов Протефлазида с 3С-подобной протеазой коронавируса человека.

Прихована епідемія: як попередити розвиток пневмонії // Фармацевт практик. – 2020. – № 12. – С. 21.

Анотація: За даними ВООЗ, пандемія COVID-19 може призвести до підвищення щорічної смертності від пневмонії на 1,9 млн осіб. Пневмонія (або запалення легенів) – це форма респіраторного захворювання, яке має переважно інфекційне походження. Замість повітря легені заповнюються рідиною або гнійними виділеннями, що робить дихання болісним, обмежує надходження кисню, провокує появу кашлю з мокротинням, підвищення температури тіла, озноб та утруднене дихання.

Про внесення змін до Стандартів медичної допомоги "Коронавірусна хвороба (COVID-19) (Вибрані положення) : наказ МОЗ України № 2122 від 17.09.2020 // Ліки України. – 2020. – № 8. – С. 6–10.

Анотація: Стандарт 2. Первинна медична та амбулаторно-поліклінічна допомога пацієнтам з підозрою на COVID-19. Обґрунтування. Пацієнтів із легкою формою захворювання, які не відносяться до груп ризику розвитку ускладнень пацієнтів з COVID-19, рекомендовано лікувати амбулаторно (в домашніх умовах). Переводити на амбулаторне лікування також слід одужуючих пацієнтів, які вже не потребують цілодобового нагляду.

Про затвердження протоколу "Надання медичної допомоги для лікування коронавірусної хвороби (COVID-19)" : наказ Міністерства охорони здоров'я України № 762 від 02.04.2020 р. // Збірник нормативно-директивних документів з охорони здоров'я. – 2020. – № 12. – С. 37–59.

Проблема онкологічної допомоги в умовах пандемії короновірусу / А. І. Шевченко [та ін.] // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 2, № 3. – С. 3-4.

Анотація: Сьогодні багато уваги приділяють категорії людей, які знаходяться в зоні ризику інфікування COVID-19. Найвищий ризик захворіти відзначають у людей старечого та похилого віку, причому смертність зростає в геометричній прогресії приблизно з віку 65 років. Опубліковано чимало статей про те, що хворі онкологічного профілю схильні до зараження коронавірусом ледве не в першу чергу. При лікуванні злоякісної патології в умовах пандемії

COVID-19 слід керуватися двома основними принципами: бажанням пацієнта отримувати лікування і співвідношенням ризик/користь. У людини з онкологічним захворюванням час для прийняття рішення – лікуватися чи ні – обмежений. Говорячи про користь проведення протипухлинної терапії, варто пам'ятати, що правильно діагностоване онкологічне захворювання та його лікування на ранніх стадіях робить можливим повне видалення пухлини, що, у свою чергу, значно підвищує шанси на одужання. Своєчасно розпочате лікування на пізніх стадіях дозволяє суттєво поліпшити якість життя пацієнтів і досягти тривалої ремісії захворювання. Рішення починати протипухлинне лікування або тимчасово перервати його, коли воно вже ініційовано, приймається індивідуально в кожному випадку. Таким чином, співвідношення ризик/користь – це свого роду баланс між тим, що потрібно лікувати в першу чергу, і тим, що «може почекати» в умовах загального карантину через COVID-19.

Проблеми безпеки, гігієни праці та інфекційного контролю в боротьбі з професійними захворюваннями медичних працівників на COVID-19 у закладах охорони здоров'я України / О. П. Яворовський [та ін.] // Медичні перспективи. – 2020. – Т. 25, № 4. – С. 159–165.

Анотація: Мета публікації полягала в оцінці безпеки, гігієни праці та інфекційного контролю в лікувальних установах Києва, Житомира та Житомирської області для поліпшення управління ризиками зараження медичного персоналу вірусом SARS-CoV-2 і зниження професійної захворюваності і смертності медичних працівників від COVID-19. При проведенні дослідження були використані бібліосемантічній, гігієнічний, анкетному-опитувальний, статистичні методи і методи порівняльного і системного аналізу. Робота медиків, зайнятих подоланням пандемії COVID-19, віднесена до небезпечної (екстремальної). Крім вірусу SARS-CoV-2, на формування умов праці медичних працівників впливають супутні фізичні, хімічні чинники і високу фізичну і нервово-емоційне напруження. Серед медичних працівників Житомирської області, яким поставлений діагноз гострого професійного захворювання COVID-19, переважали медичні сестри (38,57%).

Проблеми і переваги інтеграції онлайн-навчання у вищих навчальних закладах в умовах пандемії COVID-19 = Challenges and benefits of integrating online learning in higher education in a pandemicof COVID-19 / О. С. Шевченко [та ін.] // Туберкульоз, Легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. – 2020. – № 4. – С. 91–97.

Анотація: Мета роботи – оцінити особливості інтеграції онлайн-навчання у вищих навчальних закладах за умов пандемії COVID-19. Попри низку проблем у впровадженні технологій онлайн-навчання, зокрема таких як недостатня технічна забезпеченість, недосконале володіння методологією сучасних цифрових навичок учасниками освітнього процесу, необхідність швидкої зміни підходів до безперервного викладання в умовах пандемії COVID-19 стала потужним поштовхом у розвитку та впровадженні інформаційно-комунікативних технологій в освіті, що надалі може мати позитивні наслідки для підвищення якості навчання, збільшення мотивації студентів та їхньої задоволеності навчальним процессом.

Протокол «Надання медичної допомоги для лікування коронавірусної хвороби (COVID-19)» // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 2. – С. 4–7.

Анотація: Протокол розроблено відповідно до Закону України від 30.03.2020 р. № 539-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення лікування коронавірусної хвороби (COVID-19)».

Психічне здоров'я медичних працівників в умовах пандемії COVID-19 / В. Я. Пішель [та ін.] // НейроNEWS. – 2020. – № 10. – С. 20–22.

Анотація: В рамках VIII Міжнародної науково-практичної конференції, яка проходила цього року в м. Київ 25–27 листопада, відбувся симпозіум на актуальну тему «Психічне здоров'я медичних працівників в умовах пандемії COVID-19». Наукові співробітники Інституту психіатрії Київського національного університету імені Тараса Шевченка виступили з доповідями, що присвячені темі психічного здоров'я медичних працівників в умовах пандемії COVID-19. Через обмежувальні карантинні заходи симпозіум, як і конференція загалом, пройшов в онлайн-режимі. У ньому взяли участь понад 200 учасників – науковці з України та інших країн світу, медики, працівники соціальної та освітньої галузей, студенти тощо.

Раптова втрата нюху може свідчити про коронавірусну хворобу // Фармацевт практик. – 2020. – № 4. – С. 25.

Анотація: Отоларингологи із Університету Цинциннаті (США) вважають, що в умовах епідемії коронавірусної хвороби раптова втрата нюху без закладеності носа та інших респіраторних симптомів є приводом пройти тестування на коронавірус SARS-CoV-2, який спричиняє COVID-19.

Редькін, Р. ГРВІ у період COVID-19: на що звернути увагу фармацевту? / Р. Редькін, Н. Орловецька, О. С. Данькевич // Фармацевт практик. – 2020. – № 7/9. – С. 30–32.

Анотація: Під час пандемії коронавірусної хвороби актуальною є фармацевтична допомога пацієнтам з ознаками ГРЗ-ГРВІ. Чи існують чіткі критерії диференційної діагностики цих захворювань? Чи можливо їх розрізнити за симптомами у «першого столу»? Що слід враховувати, рекомендуючи окремі групи ліків? Як вберегтися самим працівникам аптек?

Результати клінічного дослідження "Відкрите багатоцентрове рандомізоване дослідження з оцінки ефективності препарату Біовен, виробництва ТОВ "Біофарма плазма", в комплексній терапії пацієнтів з пневмонією, що викликана коронавірусною інфекцією COVID-19/SARS-COV-2" = The results of the clinical stydy: an open-label multicenter randomized trial to evaluate the efficacy of bioven, manufactured by biopharma plasma, LLC, in complex therapy of patients with pneumonia induced by COVID-19/SARS-COV-2 / А. Р. Рибаков [та ін.] // Біль, знеболювання і інтенс. терапія. – 2020. – № 4. – С. 9–21. – Библиогр. в конце ст.

Анотація: У статті представлені результати відкритого багатоцентрового рандомізованого клінічного дослідження з оцінки ефективності препарату Біовен, виробництва ТОВ «Біофарма Плазма». Дане дослідження було проведене в Україні у 9 клініках. Внутрішньовенний імуноглобулін, Біовен, застосовувався в комплексній терапії пацієнтів з пневмонією, що викликана коронавірусною інфекцією COVID-19 / SARS-CoV-2, у дозі 0,8-1,0 г/кг протягом 2 діб (курсова доза – 1.6-2.0 г/кг маси тіла). Препарат Біовен підтвердив свою клінічну ефективність у даної категорії хворих, що зафіксовано в більш швидкій нормалізації клінічного стану, зростанні абсолютної кількості лімфоцитів як одного з найбільш прогностично значущих критеріїв тяжкості COVID-19, та достовірному зменшенні летальності в порівнянні з контрольною групою. Цей позитивний результат можна пояснити імуномоделюючою дією високих доз внутрішньовенного імуноглобуліну, що впливає на цитокіновий шторм, який вважається одним з основних патогенетичних механізмів тяжкого перебігу COVID-19.

Рекомендації Американського товариства фахівців з інфекційних хвороб (Infectious Diseases Society of America, IDSA) щодо діагностики, лікування та профілактики COVID-19 // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 5. – С. 43–51.

Анотація: Рекомендація грунтувалася на важливості запобігання зараженню медичних працівників під час великих операцій, враховуючи тривалість втручання та утворення аерозолю під час операції. Крім того, наявні обмежені дані, що у SARS-CoV-2-позитивних пацієнтів, яким проводилось серйозне хірургічне втручання, що потребувало інтубації, гірший прогноз. Медпрацівники, які зазнають ризику під час проведення оперативного втручання, повинні завжди використовувати ЗІЗ, незалежно від результатів тестування. Це особливо актуально при втручаннях на дихальних шляхах пацієнта.

Рекомендації щодо проведення кольпоскопії під час пандемії COVID-19 // Медичні аспекти здоров’я жінки. – 2020. – № 2. – С. 24–25.

Анотація: У зв’язку з теперішньою ситуацією, пов’язаною з пандемією COVID-19, кольпоскопію у рамках рекомендованих скринінгових програм слід проводити лише жінкам, у яких за результатом нещодавнього висновку виявлено високий ступінь інтраепітеліального ураження з помірною та тяжкою дисплазією, передракові ядерні зміни (borderline nuclear change, BNC) клітин ендоцервіксу, можливу залозисту неоплазію або при підозрі на інвазивне захворювання.

Рентгенологічна діагностика пневмоній в онкологічних хворих під час пандемії COVID-19. Випадок із практики / Г. В. Кулініч [та ін.] // Український радіологічний та онкологічний журнал. – 2020. – Т. 28, № 4. – С. 403–412. – Бібліогр. в кінці ст.

Розширення повноважень закладів охорони здоров'я в умовах пандемії COVID-19 // Ліки України. – 2020. – № 8. – С. 56–57.

Анотація: У зв'язку зі значним збільшенням кількості захворілих на COVID-19 Урядом запроваджено додаткові коефіцієнти для розрахунку фактичної вартості медичних послуг, пов'язаних із лікуванням коронавірусної хвороби, розширено можливості закладів охорони здоров'я щодо створення команд медичних працівників, які здійснюють лікування COVID-19.

Роль вітаміну D, цинку та гіпораміну в лікуванні та профілактиці COVID-19: що відомо? // Дитячий лікар. – 2020. – № 4. – С. 16–24. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Захворюваність на COVID-19 в Україні почала прогнозовано зростати з настанням осені. Проте діти менш схильні до розвитку цього захворювання. Так, у США діти становлять 22% від загальної кількості населення країни, але на них припадає лише 7,3% випадків COVID-19. У порівнянні з дорослими клінічні прояви SARS-CoV-2-інфекції в педіатричній популяції теж зазвичай менш виражені, через це вони значно рідше потребують госпіталізації. Тим не менш, у невеликого відсотка інфікованих дітей розвивається тяжке захворювання, що потребує лікування у відділенні інтенсивної терапії (ВІТ) та тривалої штучної вентиляції легень. Значний ризик потрапити у ВІТ мають діти віком до 1 міс, хлопчики й ті, хто має супутні захворювання або ознаки інфекції нижній дихальних шляхів уже під час першого звернення по медичну допомогу.

Сабадаш, В. Є. Чи ефективний спіронолактон для профілактики COVID-19, у пацієнтів із гіпертензією / В. Є. Сабадаш, О. О. Аліфер, Е. М. Захарець // Ліки України. – 2020. – № 4. – С. 44.

Анотація: Пацієнти, що страждають на гіпертензію, входять до групи підвищеного ризику захворіти на SARSCoV-2. Існує непідтверджена гіпотеза, що препарати для лікування гіпертензії – іАПФ та БРА – можуть призвести до розвитку ускладнень у таких хворих. За останніми даними, альтернативою може стати перехід на калійзберігальний діуретик спіронолактон завдяки його дещо іншому механізму дії, який, до того ж, має сприятливі профіль безпеки та співвідношення користі/ризику.

Ситнік, П. О. Коронавірусна хвороба 2019 (COVID-19) та вагітність: огляд літератури / П. О. Ситнік, П. О. Ситнік // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 6. – С. 43-49.

Скорик, В. С. Аналіз застосування різних варіантів неінвазивної вентиляції у пацієнтів з дихальною недостатністю, яка викликана вірусом SARS-NCOV-2 (COVID-19) / В. С. Скорик, В. А. Корсунов, Г. А. Степнова // Біль, знеболювання і інтенс. терапія. – 2020. – № 3. – С. 82–83.

Анотація: Дихальна недостатність (ДН) - одна з провідних причин госпіталізації до відділень інтенсивної терапії хворих на коронавірусну хворобу, що супроводжується високим рівнем летальності. Неінвазивні методи вентиляції - широкодоступний інструмент, що застосовується у тяжких пацієнтів, і дозволяє уникнути інтубації трахеї і потреби в проведенні механічної вентиляції легень. Залишається незрозумілим, який режим неінвазивної вентиляції є більш ефективним для зниження потреби в інвазивній ШВЛ і покращенні виходів.

Скорик, В. С. Досвід використання протизапальної терапії у хворих з тяжким перебігом інфекції викликаної SARS-NCOV-2 (COVID-19) / В. С. Скорик, В. А. Корсунов, І. Ю. Одинець // Біль, знеболювання і інтенсивна терапія. – 2020. – № 3. – С. 82. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Тяжкий перебіг інфекції, викликаної SARS-nCoV-2 (COVID-19), характеризується розвитком пневмонії і гострого респіраторного дистрес-синдрому, що потребують лікування в умовах відділень інтенсивної терапії. Ці стани обумовлені розвитком гіперзапальної відповіді внаслідок викиду цитокінів - «цитокінового шторму». Для подолання цього стану використовуються препарати, які здатні знижувати імунну відповідь організму, серед яких активно вивчається інгібітор розчинних рецепторів інтерлейкіну-6 (IL-6) - тоцилізумаб. Проте даних щодо безпечності та ефективності його застосування у хворих на COVID-19 недостатньо.

Стислі рекомендації стосовно стаціонарного лікування пацієнтів з цукровим діабетом в умовах пандемії COVID-19 (COncise adVice on Impatient Diabetes (COVID: Diabetes): поступлення пацієнтів до стаціонару // Діабет. Ожиріння. Метаболічний синдром. – 2020. – № 2. – С. 19–21.

Супрун, Е. В. Обгрунтування застосування пентоксифіліну в комплексній терапії COVID-19 / Е. В. Супрун // Український терапевтичний журнал. – 2020. – № 4. – С. 48–54.

Сучасні принципи ад'ювантної терапії COVID-19 / О. К. Дуда [та ін.] // Сімейна медицина. – 2020. – № 4. – С. 12–14. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Пандемія гострого респіраторного захворювання, спричиненого новим коронавірусом SARS-CoV-2, кинула виклик системам охорони здоров'я в усьому світі. Згідно з даними літератури, 80 % пацієнтів мають легкий або середній ступінь тяжкості перебігу хвороби, що не потребує госпіталізації. Основний тягар ведення таких пацієнтів покладений на первинну ланку надання медичної допомоги. Наразі в Україні відсутні чіткі рекомендації щодо ведення таких пацієнтів на амбулаторному етапі, а саме відсутність ефективного спостереження та профілактики важкого перебігу спричиняє значне навантаження на заклади вторинної та третинної медичної допомоги. У статті наведені дані останніх лабораторних та клінічних досліджень щодо ефективних засобів профілактики захворювання, схеми лікування на амбулаторному етапі, затверджені протоколом EVMS Critical Care COVID-19 Management Protocol від 28 вересня 2020 року. Рекомендації включають динамічне спостереження пацієнта в домашніх умовах (включаючи пульсоксиметрію) та застосування лікарських засобів, а саме: мелатоніну, вітаміну С, вітаміну D, цинку, магнію та інших. Доведено, що окрім загальнозміцнювального ефекту наведені препарати впливають на попередження важкого перебігу захворювання, сприяють швидшому відновленню.

Твердження Європейського товариства гіпертензії (ESH) про гіпертензію, блокатори ренін-ангіотензинової системи та COVID-19 (12 березня 2020 року) // Артеріальна гіпертензія. – 2020. – Т. 13, № 1. – С. 11.

Анотація: На поточний момент немає чітких доказів того, що гіпертензія сама по собі пов'язана з підвищеним ризиком зараження COVID-19. Тому хворим на артеріальну гіпертензію (АГ) слід застосовувати ті ж запобіжні заходи, що й особам тієї ж вікової категорії та з тим самим профілем супутніх захворювань.

Тест, що виявляє коронавірус за п'ять хвилин, зробили на основі CRISPR/Cas // Фармацевт практик. – 2020. – № 10. – С. 8.

Анотація: Новий тест може не лише якісно, айкількісно визначити РНК коронавірусу SARS-CoV-2 у зразку. І все це за п'ять хвилин. Прискорити процес допомогла система CRISPR/Cas, за відкриття якої цього року була присуджена Нобелівська премія з хімії.

Тінбо, Лян. Рекомендації з профілактики та лікування COVID-19 / Лян Тінбо // Практикуючий лікар. – 2020. – № 1. – С. 7–12.

Анотація: Зіткнувшись із невідомим вірусом, найкращим виходом для нас є обмін інформацією та спільна робота. Публікація цього Посібника – кращий спосіб відзначити мужність і мудрість, проявлені нашими працівниками охорони здоров'я за останні два місяці. Дякую всім тим, хто зробив внесок у підготовку цього Посібника, поділився безцінним досвідом із колегами-медиками по всьому світу, рятуючи тим самим життя пацієнтів.

Тіньовий бік пандемії: насильство над жінками та дівчатами під час пандемії COVID 19 // НейроNEWS. – 2020. – № 9. – С. 7.

Анотація: Згідно зданими щодо насильства над жінками та дівчатами (VAWG), що надходять ізмоменту спалаху COVID-19, застосування сили (особливо в домашніх умовах) ЗНАЧНО ЗРОСЛО.

Ткаченко, О. В. Ураження нервової системи при коронавірусній інфекції COVID-19 / О. В. Ткаченко // Український неврологічний журнал. – 2020. – № 1/2. – С. 5–12.

Анотація: Наведено доступні дані з джерел літератури щодо ураження нервової системи при коронавірусній інфекції COVID-19, узагальнену інформацію про нейроінвазивність і потенційну нейровірулентність коронавірусної інфекції, шляхи інфікування нервової системи, можливі

патогенетичні механізми, клініко-діагностичні характеристики ураження центральної іпериферичної нервової системи. Ураження нервової системи при COVID-19 може відбуватися як внаслідок безпосереднього впливу вірусу, так і опосередковано, зокрема, при неадекватній діяльності імунних механізмів, при впливі гіпоксії, інфекційно-інтоксикаційних факторів, змінах в системі гемостазу тощо. При COVID-19 частими є симптоми неврологічного характеру, зокрема головний біль, загальна слабкість, запаморочення, аносмія тощо. Описано неврологічні вияви у вигляді енцефалітів, менінгоенцефалітів, гострої геморагічної некротизувальної енцефалопатії, гострих порушень мозкового кровообігу, мікрогеморагій, дифузної лейкоенцефалопатії, синдрому Гієна–Барре, міоклонусу, синдрому Міллера–Фішера, поліневриту з ураженням краніальних нервів, а також ураження скелетних м'язів. Слід пам'ятати, що неврологічні вияви при COVID-19 можуть передувати іншим клінічним виявам захворювання, зокрема респіраторним виявам і гіпертермії. Можлива інфікованість центральної нервової системи з наявністю специфічної РНК SARS-CoV-2 у спинномозковій рідині при негативному результаті полімеразної ланцюгової реакції назофарингеального мазка. Наведено дані, котрі підтверджують нейроінвазивність і нейровірулентність SARS-CoV-2. Отже, слід передбачити розвиток хронічної COVID-19-асоційованої неврологічної патології, поширення і вияви якої залежатимуть від багатьох чинників: генетичної детермінованості, адаптаційно-компенсаторного резерву організму взагалі та нервової системи зокрема, наявної неврологічної патології, коморбідності, стану і особливостей імунних функцій тощо.

Ткаченко, Т. Вакцинація «генами»: як це відбувається і чи допоможе у боротьбі з COVID-19 / Т. Ткаченко // Фармацевт практик. – 2020. – № 6. – С. 8–9.

Анотація: Можливість створення вакцин на основі ДНК або РНК, що кодують протективні антигени інфекційних агентів, була доведена ще у 90-ті роки минулого століття, коли маніпуляції з генами стали для науковців рутиною. Використання генів здавалося простим, зручним та безпечним підходом до імунізації. З того часу численні ДНК- та РНК-вакцини вивчали більше ніж у 500 клінічних випробуваннях, але жодна з них так і не була зареєстрована. Можливо, форс-мажорна ситуація через пандемію коронавірусної хвороби COVID-19 зрушить справу, і людство нарешті скористається перевагами ДНК- та РНК-вакцин.

Трихліб, В. І. Ускладнення у хворих на COVID-19 / В. І. Трихліб // Інфекційні хвороби. – 2020. – № 1. – С. 37–46.

Анотація: У хворих із COVID-19 можуть розвиватися найрізноманітніші ускладнення, серед яких найчастішими є пневмонія, ГРДС, коагулопатія, тромбоемболія, ураження печінки. У хворих із швидким клінічним погіршенням, крім розвитку ГРДС, слід виключати передусім тромбоемболії, зокрема легеневу емболію. У діагностиці важливу роль відіграють КТ-легенева ангіографія, збільшення протромбінового часу, або активованого часткового тромбопластинового часу (АЧТЧ). У хворих з тяжким станом слід використовувати лабораторні тести (D-димер, протромбіновий час, АЧТЧ, число тромбоцитів) для виявлення осіб з ризиком несприятливого висліду і потреби в ушпиталенні у відділення реанімації та інтенсивної терапії (ВРІТ). В осіб з високим ризиком розвитку венозної тромбоемболії реєструються: підвищений рівень D-димеру, високий рівень фібриногену, низький рівень антитромбіну. Під час епідемічного періоду COVID-19, при обстеженні пацієнтів з неврологічними проявами, лікарі повинні виконувати диференційну діагностику, щоб уникнути запізнілого або помилкового діагнозу і запобігти можливому розповсюдженню збудника. Лікарі повинні приділяти пильну увагу неврологічним проявам, особливо у хворих, у кого тяжкий стан, оскільки ураження нервової системи можуть сприяти розвитку летального висліду.

Тріщинська, М. А. Патогенетично обгрунтована профілактика цереброваскулярних захворювань у хворих із коронавірусною інфекцією / М. А. Тріщинська, О. Є. Кононов, І. В. Бельська // Міжнародний неврологічний журнал. – 2020. – Т. 16, № 7. – С. 28–36.

Ураження порожньої кишки як можлива причина розвитку гострого респіраторного дистрес-синдрому при COVID-19 / К. В. Циганков [та ін.] // Укр. мед. часопис. – 2020. – № 4. – С. 56–59.

Анотація: Актуальним і маловивченим питанням при COVID-19 є морфологічна картина патологічних змін шлунково-кишкового тракту. На підставі патоморфологічного дослідження

матеріалу від чотирьох померлих пацієнтів із COVID-19 і аналізу даних літератури зроблено висновок, що важливим чинником розвитку тяжкої та вкрай тяжкої форми COVID-19 може бути ураження порожньої кишки у поєднанні із захворюваннями, які спричиняють виникнення портопульмональної гіпертензії.

Фадєєнко, Г. Д. Тропізм COVID-19 до органів травлення. Особливості ураження та підходи до лікування = Tropism of COVID-19 to digestive organs. Features of damage and approaches to treatment / Г. Д. Фадєєнко, Я. В. Нікіфорова // Сучасна гастроентерологія. – 2020. – № 4. – С. 65–72.

Анотація: Коронавірусну хворобу 2019 (COVID-19) уперше зареєстровано у грудні 2019 р. у м. Ухані (провінція Хубей, КНР). 11 березня 2020 р. COVID-19 визнано ВООЗ пандемією. Станом на 31 травня 2020 р. зафіксовано понад 6 млн випадків. Етіологічним чинником захворювання є новий коронавірус тяжкого гострого респіраторного синдрому-2 (SARS–CoV–2), який належить до роду β-коронавірусів, як і відомі збудники цієї родини – SARS і коронавірус близькосхідного респіраторного синдрому (MERS). Унаслідок захворювання близько 350 тис. осіб померли. Понад 2,5 млн осіб одужало. Доведено, що SARS-CoV-2 може уражати всі органи та системи організму (легені (пневмонія, респіраторний дистрес-синдром), головний мозок (енцефаліт), органи серцево-судинної системи, нирки, органи шлунково-кишкового тракту (ШКТ)). До основних клінічних симптомів COVID-19 належать підвищення температури тіла, вияви з боку респіраторної системи (біль у горлі, рідше – нежить, втрата та/або зміна смаку і нюху, сухий кашель, задуха, біль у грудях тощо), а також симптоми з боку ШКТ (погіршення апетиту, нудота та/або блювання, діарея, біль у животі, підвищення рівня печінкових трансаміназ, загострення хронічних захворювань ШКТ (запальних захворювань кишечника тощо)). Дані китайських досліджень засвідчили, що РНК SARS-CoV-2 наявна не лише у матеріалі, отриманому з дихальних шляхів, а й у зразках випорожнень заражених пацієнтів. Ці факти демонструють здатність SARS–CoV-2 активно впливати на органи ШКТ і реплікуватися в ньому, що має важливе значення для вибору тактики діагностики та лікування захворювання, а також для запобігання поширенню інфекції. Численні дослідження показали різний ступінь ураження печінки у пацієнтів, інфікованих SARS-CoV-2. У тематичних дослідженнях COVID-19 не з'ясовано точну причину ураження печінки, відсутні чіткі докази взаємодії між ушкодженням печінки та COVID-19. Дослідження тривають. Через низький рівень обізнаності лікарів щодо впливу COVID-19 на органи ШКТ доцільно розглянути існуючі дані з метою підвищення ефективності діагностики, лікування та динамічної курації пацієнтів. Висвітлено особливості впливу SARS-CoV-2 на органи ШКТ. Особливу увагу приділено ураженню печінки при захворюванні на COVID-19, а також впливу печінкових ускладнень на ефективність лікування та прогноз COVID-19.

Фактори ризику смерті від COVID-19 // Діабет. Ожиріння. Метаболічний синдром. – 2020. – № 5. – С. 72–73.

Федоренко, О. Є. Оцінка якості життя у пацієнтів з дерматологічною патологією, лікарів та студентів-медиків в умовах карантину, зумовленого пандемією COVID-19 / О. Є. Федоренко, К. В. Коляденко // Український журнал дерматології, венерології, косметології. – 2020. – № 3. – С. 21–28.

Федоров, С. В. Лікування артеріальної гіпертензії в умовах пандемії COVID-19: терапія, заснована на доказах / С. В. Федоров // Мистецтво лікування. – 2020. – № 9. – С. 59–62.

Фурин – людський фермент, що "співпрацює" з коронавирусом // Фармацевт практик. – 2020. – № 6. – С. 23.

Анотація: У статтях, що описують, як новий коронавірус SARS-CoV-2 проникає в людські клітини, все частіше згадується людський фермент фурин. Яку функцію він виконує в організмі людини та чи може допомогти в лікуванні COVID-19?

Хаустова, О. О. Тривога в період COVID-19 / О. О. Хаустова // Мистецтво лікування. – 2020. – № 8. – С. 24–26, № 9. – С. 25–27.

Хиць, А. Антибіотикорезистентність в умовах світової пандемії COVID-19 / А. Хиць // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 2, № 6. – С. 3–5. – Бібліогр. в кінці ст.

Хиць, А. Антибіотикотерапія пневмонії в умовах епідемії COVID-19 / А. Хиць // Український медичний часопис. – 2020. – № 4. – С. 3–4.

Анотація: Наведено клінічні рекомендації NICE (National Institute for Health and Care Excellence – Національний інститут здоров'я і досконалості допомоги) 2020 р. щодо менеджменту пацієнтів із пневмонією в стаціонарі в умовах епідемії COVID-19.

Хиць, А. COVID-19: тактика менеджменту пацієнтів із ревматичними захворюваннями / А. Хиць // Український медичний часопис. – 2020. – № 4. – С. 6–7.

Анотація: Наведено огляд рекомендацій Американського коледжу ревматологів (American College of Rheumatology – ACR) 2020 р. щодо менеджменту пацієнтів із ревматичними захворюваннями в період пандемії COVID-19.

Хиць, А. COVID-19: тимчасові рекомендації щодо виявлення та корекції коагулопатій / А. Хиць // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 3. – С. 13–14.

Анотація: Наведено рекомендації Міжнародного товариства фахівців із тромбозу і гемостазу (International Society of Thrombosis and Haemostasis – ISTH) щодо менеджменту пацієнтів із коагуло- патіями в період пандемії COVID-19.

Хіміон, Л. В. Коронавірусна хвороба: новий виклик людству і відомі підходи до лікування / Л. В. Хіміон // Сімейна медицина. – 2020. – № 1/2. – С. 18–21. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: У статті наведено огляд сучасних наукових даних щодо особливостей плейотропних ефектів азитроміцину та можливостей його застосування у комплексному лікуванні коронавірусної хвороби.

Хлорохін та гідроксихлорохін у лікуванні COVID-19: питання безпеки // Фармацевт практик. – 2020. – № 4. – С. 19.

Анотація: Хлорохін та гідроксихлорохін – антипротозойні препарати, які в багатьох країнах застосовують у лікуванні коронавірусноїхвороби COVID-19, незважаючи на те, що достатньої доказової бази щодо їхньої ефективності поки немає, а клінічні дослідження тривають. Масове «захоплення» цими препаратами є приводом нагадати про їхні можливі небажані ефекти, що можуть ускладнити перебіг COVID-19, та неприпустимість самолікування ними.

Цукровий діабет і COVID-19: актуальні питання патогенезу, клініки та терапії / В. І. Цимбалюк [та ін.] // Репродуктивна ендокринологія = Reproductive endocrinology. – 2020. – № 4. – С. 8–21.

Цукровий діабет: тактика менеджменту пацієнтів у період пандемії COVID-19 // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 3. – С. 36–38.

Анотація: Менеджмент пацієнтів із цукровим діабетом 2-го типу в період пандемії COVID-19 потребує особливої уваги. Як відомо, у осіб із цукровим діабетом не спостерігається підвищеного ризику розвитку COVID-19 інфекції, але вони є вразливими до інфекції та особливо тяжкого перебігу COVID-19. Аналіз 72 тис. випадків захворювання на COVID-19 вказує на підвищення ризику смерті у 3 рази (2,3% у загальній популяції та 7,3% серед хворих на ЦД). Супутні стани, такі як кардіологічна патологія, хронічне захворювання нирок, похилий вік, підвищують ризик розвитку COVID-19.

Чабан, О. С. Психічне здоров'я в період пандемії COVID 19 (особливості психологічної кризи, тривоги, страху та тривожних розладів) / О. С. Чабан, О. О. Хаустова // НейроNEWS. – 2020. – № 3. – С. 26–36. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Останніми роками у світі спостерігається поширення феномена зростання кількості сюжетів усесвітніх катастоф. Піджанр наукової фантастики постапокаліпсис, або постапокаліптика (англ. post-apocalyptic), що набув популярності після Другої світової війни, тільки зміцнив свої позиції у XXI ст., використовуючи наразі базальну емоцію людей – тривогу та страх, а також або брак єдиної достовірної інформації, або надмірну кількість життєво важливої інформації під час опису наближених до катастрофи подій.

Чабан, Т. В. Епідеміологічна ситуація з коронавірусної інфекції / Т. В. Чабан, О. С. Совірда, О. М. Майстренко // Актуальная инфектология. – 2020. – Т. 8, № 1. – С. 120–121.

Анотація: Перші випадки SARS-CoV (тяжкий гострий респіраторний синдром) були зареєстровані в південній частині Китаю (провінція Гуандун) у формі незвичної епідемії тяжкої пневмонії в листопаді 2002 року. У 2003 році виник міжнародний спалах захворювання, під час якого було зареєстровано 8098 випадків патології, а також 774 (9,6 %) випадки смертей. SARS-CoV, що з'явився у 2002–2003 рр. і вразив 29 країн менше ніж за 5 місяців, показав, наскільки стрімко в сучасному суспільстві може поширюватись епідемія, спричинена новим патогеном, завдяки повітряним сполученням. 31 грудня 2019 року ВООЗ була сповіщена про декілька випадків вірусної пневмонії, зареєстрованих у місті Ухань, провінції Хубей, Китай.

Чернишова, Л. І. Коронавірусна інфекція (лекція) / Л. І. Чернишова // Актуальна інфектологія. – 2020. – Т. 8, № 2. – С. 7–10.

Анотація: Коронавірусна інфекція – вірусне захворювання з групи гострих респіраторних вірусних інфекцій (ГРВІ). Найбільш поширені коронавіруси людини (229E, NL63, OC43 і HKU1) зазвичай викликають легкі або помірні захворювання верхніх дихальних шляхів. Три інших коронавіруси людини –MERS-CoV, SARS-CoV і Covid-19 – є причиною більш тяжких інфекцій дихальних шляхів, часто з летальними наслідками.

Широбоков, В. П. Коронавірус та інші емерджентні інфекції / В. П. Широбоков // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 2. – С. 31–33.

Анотація: Коротко наведено дані про найтяжчі емерджентні інфекції вірусної природи. Розглянуто основні властивості та епідемічні передумови поширення коронавірусних інфекцій та сучасного стану вивчення вірусу, що спричинив пандемію COVID-19.

Широбоков, В. П. Коронавірусні інфекції у людини / В. П. Широбоков, В. А. Понятовський // Інфекційні хвороби. – 2020. – № 2. – С. 31–40.

Анотація: До 2003 р. у світі було відомо лише про два людські коронавіруси (HCoV), які спричиняли ураження дихальної системи легкого ступеня. Пізніше спалахи тяжкого гострого респіраторного синдрому (SARS), близькосхідного респіраторного синдрому (MERS) та COVID-19 прикули увагу всього світу до емерджентних коронавірусних інфекцій та еволюцію їх збудників. Ситуація з COVID-19 показала, наскільки руйнівною та небезпечною для життя може бути інфекція, зумовлена коронавірусами. Наведені сучасні дані про коронавіруси, які здатні уражати людей. Зазначено особливості будови та класифікації коронавірусів, проаналізовано їх еволюційний шлях.

Шкурупій, Д. А. COVID-19: Італійська версія / Д. А. Шкурупій // Біль, знеболювання і інтенсивна терапія. – 2020. – № 3. – С. 95–96. – Библиогр. в конце ст.

Анотація: Кінець 2019 року відзначився появою нового, до того не відомого вирусу SARS-CoV-2, який характеризується високою контагіозністю і смертністю порівняно із іншими респіраторнии вірусами. Показники поширення і смертності від цього вірусу змусили визнати існування нової нозології (Коронавірусна хвороба-2019; Coronavirus Disease-2019, COVID-19), а її прогресування - пандемію. Розробки лікувальних стратегій COVID-19 знаходяться в початоквій стадії і є мало- ефективними. Враховуючи це, якнайшвидше відновлення контролю за розповсюдженням епідемії та зменшення смертності - нагальною найгострішою світовою проблемою. Однією з найбільш постраждалих від COVID-19 країн була Італійська Республіка, куди в квітні 2020 року уряд України відрядив гуманітарну місію медичних працівників.

Щербиніна, М. Б. Хронічні захворювання печінки в період пандемії: профілактична підтримка комбінованим фітопрепаратом «Фумарта» = Chronic liver disease during a pandemic: preventive support for the combined phytopreparation Fumarta / М. Б. Щербиніна, Ю. М. Бондаренко // Сучасна гастроентерологія. – 2020. – № 3. – С. 29–35. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Поширення в людській популяції вірусу SARS-CoV-2 (Severe acute respiratory syndrome coronavirus-2, коронавірус 2 типу) зумовило низку нових завдань у медичній науці. В цьому зв'язку має важливе значення розуміння можливого залучення печінки в інфекційний процес, а також впливу цього вірусу на функції печінки при її хронічній патології. Наведено огляд доступних джерел інформації щодо думок стосовно прямого ураження печінки вірусом SARS-CoV-2, а також особливостей перебігу та прогнозу коронавірусної хвороби 2019 року

(COVID-19) у пацієнтів з хронічними захворюваннями печінки і цирозом печінки. Наголошено, що хронічні захворювання печінки розглядають як чинник високого ризику інфікування SARS-CoV-2, а інфіковані особи за прогнозом належать до групи підвищеного ризику тяжкого перебігу COVID-19 з розвитком ускладнень. Значну підтримку пацієнтам з хронічними захворюваннями печінки в період пандемії COVID-19 може надати комбінований фітопрепарат «Фумарта» (фармацевтична компанія «Фармак»), до складу якого входять алкалоїд фумарин з екстракту трави рутки лікарської та силімарин з екстракту плодів розторопші плямистої. Такий склад препарату дає змогу нормалізувати порушення травлення, які супроводжують хронічні захворювання печінки. Порушення травлення розглянуто з позицій біліарної недостатності, котра має місце при всіх хронічних захворюваннях печінки. Нормалізація утворення жовчі, її складу з відновленням реологічних властивостей дає змогу поліпшити загальне самопочуття пацієнта, а також позитивно впливає на відновлення функціональних можливостей печінки. Наведено дані щодо дослідження кожного з активних компонентів препарату «Фумарта», що вказує на доцільність його використання при цій групі захворювань. Лікувальні властивості препарату «Фумарта» зумовлені оптимальним поєднанням гепатопротекторної дії силімарину з нормалізацією фумарином секреції жовчі та моторики жовчовивідних шляхів. Поєднання гепатопротекторної та жовчогінної активності підсилюють дію одна одної, що сприяє оптимізації функціонування всієї гепатобіліарної системи. Пацієнтам з патологією печінки в умовах пандемії COVID-19 рекомендовано приймати препарат «Фумарта», компоненти якого мають різнобічну позитивну дію при хронічних захворюваннях печінки, як профілактичну підтримку. Нині розглядають підходи до фармакотерапії хронічних захворювань печінки у реконвалесцентів COVID-19. Тому препарат «Фумарта» можна вважати одним з оптимальних препаратів вибору для реабілітаційного курсу в таких пацієнтів.

Щодо ситуації, що склалась навколо спалаху нового коронавірусу COVID-19 / М. Маменко [та ін.] // Сучасна педіатрія. Україна. – 2020. – № 1. – С. 7–8.

Юдин, О. Ю. Переведення у COVID-відділення: чи можливе це без згоди лікаря чи інтерна? / О. Ю. Юдин // Український медичний часопис. – 2020. –Т. 1, № 5. – С. 70–72.

Анотація: Українські медичні реалії такі, що нерідко єдиним мотивуванням для лікаря є добрячий батіг. Дядько з Києва наказав створити відділення для боротьби з COVID-19, на місцях відповіли «Виконано»! Але, яким чином це відбувається насправді, майже нікого не турбує. При цьому дуже часто лікарів вимушують «добровільно» переходити до COVID-відділень під різним тиском. Про те, що такий підхід до підбору медичного персоналу аж ніяк не сприяє якості надання медичної допомоги, говорити не буду. На мій погляд, це і так очевидно. Поговоримо про правові підстави для примусового переведення та про правові наслідки відмови лікаря від «пропозиції, від якої неможливо відмовитися». Також розглянемо питання використання праці інтернів, оскільки вони також потрапили у «групу ризику», на яку чиниться тиск.

Юдін, О. Ю. Лікувати неможливо відмовити / О. Ю. Юдін // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 6. – С. 71–72.

Юр'єва, Л. М. Охорона психічного здоров'я медичних працівників в умовах пандемії COVID-19 / Л. М. Юр'єва // Медичні перспективи. – 2020. – Т. 25, № 4. – С. 12–21. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Медичний персонал є одним з ключових ресурсів держави в ситуації пандемії. Відомості щодо психічного і психологічного стану медич-них працівників, що беруть участь у ліквідації коронавірусного захворювання, викликаного вірусом SARS-CoV-2, дозволяють припустити, що ці наслідки можуть призвести до небезпек, які перевищуватимуть наслідки самої пандемії. Тому підтримка фізичного і психічного здоров'я персоналу має дуже важливе значення для боротьби з пандемією.

Ястремська, С. О. Досвід організації атестації випускників для студентів спеціальності 223 "Медсестринство" у Тернопільському національному медичному університеті під час пандемії COVID-19 = Experience of certification organization of graduates for students of specialty 223 “Nursing”

in Ternopil national medical university during the COVID-19 pandemic / С. О. Ястремська, Н. І. Рега // Медична освіта. – 2020. – № 4. – С. 105–109.

Анотація: Період карантинних заходів, запроваджених в Україні з березня 2020 р. у зв'язку із поширенням COVID-19, паралізував повноцінне життя країни. З'явилися неочікувані виклики, що спричинили трансформацію як у системі охорони здоров'я, так і в медичній освіті. Потреба у підготовці майбутніх лікарів та медичних сестер ніколи не була такою нагальною, як зараз, у контексті глобальної надзвичайної ситуації. У такій ситуації вимушено повинні змінитися методи та форми навчання, стандартна взаємодія учасників освітнього процесу, зміст навчальних циклів і роль суб'єктів вищої освіти – студентів.

Akhil, S. Цукровий діабет та COVID-19: глобальний виклик / S. Akhil, I. Mehwish, B. Mandeep // Діабет. Ожиріння. Метаболічний синдром. – 2020. – № 3. – С. 9–11.

Анотація: 31 грудня 2019 р. декілька вогнищ атипової пневмонії було виявлено в Ухані (Китай). Після обстеження п'яти пацієнтів виявилося, що інфекційним агентом був коронавірус, що викликає важкий гострий респіраторний синдром (SARS-CoV-2). Це оболончатий, позитивно полярний РНК-вірус, ідентичний на 96 % геному коронавірусу кажанів, названий пізніше новим коронавірусом 2019. Клінічні прояви пневмонії варіювали від легкого ступеня респіраторних симптомів до більш важких проявів гострого респіраторного дистрес-синдрому (ГРДС) і пов'язаної з ним високою смертністю. Нове захворювання було названо коронавірусною хворобою 2019 або COVID-19, згідно з ВООЗ. У США офіційно зафіксували перший випадок зараження 20 січня 2020 року у Вашингтоні. 11 березня 2020 р. ВООЗ оголосила COVID-19 пандемією з поширеністю в 118000 випадків і 4291 смертей в 114 країнах. На 6 квітня 2020 р. В світі відзначалося більше 1210965 випадків зараження і 67594 смертей. В тому числі, у США – 330891 підтверджених випадків і більше 8910 смертей.

Bousquet, J. ARIA–EAACI: тактика лікування астми в умовах пандемії COVID-19 / J. Bousquet // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 5. – С. 40–42.

Анотація: Не так давно Міжнародний комітет з питань таксономії вірусів (International Committee on Taxonomy of Viruses; ICTV) оголосив про появу нового штаму коронавірусу людини (SARS-CoV-2), що спричинює інфекційне захворювання, яке Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) іменувала «коронавірусною хворобою 2019» (COVID-19). Американський Центр з контролю та профілактики захворювань (Centers for Disease Control and Prevention; CDC) висунув думку, що пацієнти з середньою та тяжкою формою астми можуть мати вищий ризик захворювання на COVID-19. Коронавірус може вражати дихальні шляхи (ніс, горло, легені), спричинювати напади астми та, можливо, призвести до пневмонії та гострих респіраторних захворювань. І хоча Національний інститут охорони здоров'я та удосконалення медичного обслуговування Великобританії (National Institute for Health and Care Excellence; NICE) надав швидкі рекомендації щодо тактики ведення пацієнтів з тяжкою астмою, ініціатива ARIA (The Allergic Rhinitis and its Impact on Asthma; Алергічний риніт і його вплив на астму) та EAACI (The European Academy of Allergy and Clinical Immunology; Європейська академія алергології та клінічної імунології) створили гайдлайн для надання допомоги пацієнтам з астмою, не обов'язково тяжкою, у випадку підозри чи інфікування COVID-19. ARIA–EAACI підготували рекомендації для лікування пацієнтів з бронхіальною астмою в умовах пандемії COVID-19. Експерти дійшли висновку, що хоч КС і можуть впливати на тяжкість перебігу COVID-19, їх застосування в пацієнтів з тяжкою астмою є виправданим. До того ж швидка відміна терапії може мати серйозні наслідки. Біологічну терапію рекомендовано припинити лише при інфікуванні COVID-19, але вона має бути продовжена після одужання. ARIA–EAACI у своїх рекомендаціях ще раз нагадують про важливість використання засобів індивідуального захисту та скринінгу пацієнтів на COVID-19 для вчасної ізоляції пацієнта та початку лікування.

Chen, Yu. Новий коронавірус: структура геному, реплікація та патогенез / Yu Chen, L. Qianyun, Guo Deyin // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 1. – С. 19–21.

Анотація: Коронавіруси (CoV) відіграють значущу роль як збудники хвороб людини та хребетних тварин. Вони можуть уражати дихальний і травний тракт, печінку та центральну нервову систему людини, худоби, птахів, кажанів, мишей та інших диких тварин. Спалахи тяжкого гострого респіраторного синдрому (Severe acute respiratory syndrome; SARS) у 2002–

2003 рр. і Близькосхідного респіраторного синдрому (Middle East respiratory syndrome; MERS) у 2012 р. продемонстрували можливість передачі нових CoV від тварини до людини та від людини до людини.

Cheng, A. Ведення амбулаторних пацієнтів з COVID 19: стислий огляд доказової бази / A. Cheng, D. Caruso, C. McDougall // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 8. – С. 49–55.

Анотація: Поширеними симптомами COVID-19 є лихоманка, сухий кашель, задишка та втомлюваність. Однак у пацієнтів може бути й ширший спектр симптомів від легкого перебігу захворювання до тяжкого. Симптоми в дітей, як правило, менш виражені і можуть бути представлені лихоманкою, кашлем і труднощами з годуванням. Інкубаційний період становить від 2 до 14 днів, хоча, як правило, симптоми проявляються впродовж 5 днів після експозиції. Існує безліч методів тестування, але інфікування має бути підтверджено результатами полімеразної ланцюгової реакції (ПЛР) з використанням мазка з носоглотки. Не існує обґрунтованих методів лікування, придатних для використання в амбулаторних умовах; пацієнт повинен отримувати підтримувальну терапію, в тому числі роз'яснення щодо ізоляції. У госпіталізованих пацієнтів слід розглянути застосування ремдесивіру з метою скорочення часу до одужання, за необхідності слід розглянути призначення низьких доз дексаметазону та оксигенотерапії. Загалом 85% пацієнтів мають легкий перебіг захворювання, тоді як 14% – важкий, що потребує госпіталізації, в тому числі 5%, які потребують госпіталізації у відділення інтенсивної терапії. Предикторами тяжкого перебігу захворювання вважають старший вік пацієнта, наявність супутніх захворювань, лімфопенію, нейтрофілію, лейкоцитоз, низьку сатурацію і підвищений рівень С-реактивного білка, D-димеру, трансаміназ і лактатдегідрогенази (Am Fam Physician. 2020;102(8):478–486. Copyright © 2020 American Academy of Family Physicians).

COVID-19. Перспективи застосування альфа-ліпоєвої (тіоктової) кислоти // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 1, № 2. – С. 43–45. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Препарати альфа-ліпоєвої (тіоктової) кислоти (АЛК) добре вивчені й займають чільне місце у клінічній практиці спеціалістів усього світу, зумовлюючи позитивні полівекторні ефекти при цілому ряді захворювань, у патогенезі яких провідну роль відіграють оксидативний стрес, запалення, надмірні клітинні й гуморальні імунні реакції. Завдяки таким цінним багатогранним ефектам і при позитивному профілю переносимості нині АЛК викликає інтерес дослідників як перспективна молекула при інфекції, спричиненій коронавірусом нового типу SARS-CoV-2. Для напрацювання необхідної доказової бази під час спалаху в Китаї коронавірусної інфекції проведено багатоцентрове рандомізоване контрольоване дослідження (ChiCTR2000029851) ефективності й безпеки застосування АЛК в лікуванні нової коронавірусної пневмонії при COVID-19. Ще одне, більш масштабне випробування (ChiCTR2000030471), спрямоване на оцінку ефективності й безпеки внутрішньовенного введення АЛК для зниження ризику прогресування нової коронавірусної пневмонії при COVID-19, закінчилося у квітні 2020 р. (www.chictr.org.cn).

COVID 19 у пацієнта з розсіяним склерозом: чи відіграє імуносупресія захисну роль? // НейроNEWS. – 2020. – № 5. – С. 13.

Анотація: Коронавірусну хворобу 2019 (COVID-19), спричинену вірусом SARS-CoV-2, більшість пацієнтів переносять легко, проте у близько 15 % уражених осіб може розвинутися тяжка її форма з дихальною недостатністю, за якої пацієнт потребуватиме неінвазивної або інвазивної вентиляції легень та інтенсивної терапії (Guan etal., 2020). Особи похилого віку та пацієнти з коморбідністю мають високий ризик розвитку тяжкого перебігу хвороби або летального результату (Wuet al., 2020). Пацієнти з ослабленим імунітетом також можуть бути більш схильними до ускладнень COVID-19 через відсутність швидкої імунологічної відповіді, яка допомагає подолати вірус. Наразі є припущення, що імуносупресія здатна відігравати захисну роль у разі інфікування COVID-19, запобігаючи надмірно активній імунній відповіді, яка інколи може призвести до погіршення клінічного стану, або послаблюючи її (Mehta etal., 2020). До вашої уваги представлено клінічний випадок COVID-19 у пацієнта з розсіяним склерозом, який отримував терапію окрелізумабом (препаратом гуманізованих моноклональних антитіл проти лімфоцитарного антигену CD20), описаний G. Novi etal. у статті «COVID-19 inaMSpatient treated with ocrelizumab: does immunosuppression have

aprotective role?», яку було опубліковано у виданні Multiple Sclerosis and Related Disorders (2020; 42: 102120).

COVID-19 – потенційна мішень для кріобіології та кріомедицини = COVID-19 as a Potential Target for Cryobiology and Cryomedicine / А. М. Гольцев [та ін.] // Проблеми кріобіології і кріомедицини = Problems of cryobiology and cryomedicine. – 2020. – Т. 30, № 2. – С. 107–131.

Анотація: У огляді представлено дані щодо імунопатогенезу COVID-19 і підходів до його профілактики та лікування. Низька ефективність противірусних засобів обумовлена здатністю вірусу SARS-CoV2 до зміни власних структурних і функціональних характеристик. Існуючі стратегії лікування COVID-19 сфокусовані на застосуванні лікувальних засобів прямої противірусної дії, модуляції вродженої імунної відповіді, пригніченні «цитокінового шторму» та застосуванні плазми реконвалесцентів. Дизрегуляція взаємодії систем вродженого та адаптивного імунітету обумовлює запуск аутоімунного процесу в організмі вірусоносія, що потребує застосування альтернативних підходів до профілактики таких захворювань із використанням кріобіологічних технологій. Наведено результати вивчення імунобіологічної активності кріоконсервованого лейкоконцентрату кордової крові людини (кЛККЛ) і його компонентів за превентивного інтраназального введення. Ефективність застосування кЛККЛ пов'язана з можливістю перепрограмування генів, відповідальних за реалізацію імунних відповідей організму та індукцію «тренованого» імунітету. Така модифікація стану імунної системи може бути найбільш перспективною у забезпеченні захисту організму від вірусів, зокрема COVID-19.

COVID-19 и неврология: чего следует ожидать? // Міжнародний неврологічний журнал. – 2020. – Т. 16, № 2. – С. 159–160.

Анотація: Как и всем медицинским работникам в условиях пандемии COVID-19, неврологам приходится узнавать о различных неврологических проявлениях и осложнениях заболевания. В случае заболевания тяжелым острым респираторным синдромом (SARS) и респираторным синдромом (MERS) (с учетом проявлений, которые мы видели до сих пор у пациентов с COVID-19) неврологические симптомы не являются основными, в отличие от респираторных! Тем не менее ряд случаев SARS и MERS проявлялись выраженными неврологическими осложнениями.

COVID-19: епідеміологія, клініка, діагностика, лікування та профілактика / М. А. Андрейчин [та ін.] // Інфекційні хвороби. – 2020. – № 2. – С. 41–55.

Анотація: На підставі огляду наукової літератури наведено основні дані про історію коронавірусних інфекцій людини, зокрема епідемії тяжкого гострого респіраторного синдрому (SARS) і близькосхідного респіраторного синдрому (MERS) та теперішню пандемію COVID-19. Послідовно описано етіологію COVID-19, її епідеміологію, патогенез, основні клінічні варіанти та їх прояви, класифікацію за ступенем тяжкості, можливі ускладнення та обтяжливі чинники. Подано визначення різних випадків цієї інфекції за епідеміологічними та клінічними критеріями. Перечислено лабораторні та апаратні методи діагностики з клінічним тлумаченням. Виокремлено методи специфічної та диференційної діагностики. Наведено показання до госпіталізації хворих на COVID-19 і сучасні підходи до лікування за відсутності специфічних противірусних засобів. У лікуванні акцент зроблено на застосуванні патогенетичної терапії. Стисло наведено основні заходи неспецифічної індивідуальної та колективної профілактики із запровадженням карантину. Стаття призначена головно для лікарів, які працюють з хворими на COVID-19 і контактними особами.

COVID-19: що необхідно знати про пандемію коронавірусної інфекції // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 2. – С. 18–20.

Анотація: Коронавірусна інфекція COVID-19 (надалі – COVID-19) – потенційно тяжке гостре респіраторне захворювання, спричинюване новим штамом коронавірусів під назвою SARS-CoV-2 (Severe Acute Respiratory Syndrome CoronaVirus 2 – Коронавірус-2, який спричинює тяжкий гострий респіраторний синдром). Вперше вірус SARS-CoV-2 був ідентифікований у грудні 2019 р., коли став причиною спалаху респіраторних захворювань невідомої етіології в м. Ухань (провінція Хубей, Китай).

Dan V, Nicolau. Інгаляційні кортикостероїди при вірусній пандемії: чи ефективне лікування при COVID 19? / Nicolau Dan V, Bafadhel Mona // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2020. – № 7. – С. 49–50.

Анотація: Тривають активні дискусії щодо ефективності системних кортикостероїдів (СКС) у лікуванні COVID-19. Наявні як докази, що підтримують їх використання, так і докази проти Ілюстративно, в огляді попередніх досліджень ефективності СКС при вірусній пневмонії іншої етіології, опублікованому на початку пандемії COVID-19 і створеному відповідно до рекомендацій ВООЗ, було зроблено висновок, що не існує жодних клінічних даних, які б вказували на ефективність застосування КС у лікуванні інфекцій, спричинених респіраторно-синцитіальним вірусом, вірусом грипу, коронавірусом тяжкого гострого респіраторного синдрому (SARS-CoV) або близькосхідного респіраторного синдрому (MERS-CoV), а тому їх не слід використовувати для лікування COVID-19.

The deletion variant of the CCR5 gene (rs333) bud not the ACE gene (rs4340) is associated with long-term respiratory suppot in patients with COVID-19 pneumonia / Z. I. Rossokha [et al.] // Український медичний часопис. – 2020. – Т. 2, № 6. – С. 28–32. – Бібліогр. в кінці ст.

Vari, S. G. COVID-19 infection: disease mechanism, vascular dysfunction, immune responses, markers, multiorgan failure, treatments, and vaccination / S. G. Vari // The Ukrainian biochemical journal. – 2020. – Vol. 92, № 3 : 21.

Анотація: The new SARS-CoV-2 virus is a great danger for the worldwide population since there is no known pre-immunity, no specific treatment, and no vaccine. Still, the testing and tracing are the best tools to isolate the infected and prevent the spread of COVID-19. The major goals are to save lives, reduce the mortality rate, increase the survival rate of those are in severe or critical conditions, reduce the hospital stay and accelerate the recovery. This review summarizes the findings on the novel coronavirus that causes COVID-19 and outlines information about symptoms, testing, disease mechanism, vascular dysfunction, immune responses, treatments, and vaccination. At this time no vaccine is available to prevent COVID-19. A literature review reveals that more research is necessary to investigate the interactions between respiratory viruses, human coronaviruses, and the new SARS-CoV-2 virus in the infected population to guide the design of COVID-19 specific therapeutics and vaccines. Almost every government on earth has realized that daily life cannot return to normal until citizens have built up antibodies to safeguard them from the virus. Scientists and manufacturers worldwide are accelerating COVID-19 vaccine research, and pharmaceutical companies are already investing in the large-scale production of vaccines. A synopsis of the most recent sources presented in this review was the starting point for several COVID-19 research projects in the Regional Cooperation for Health, Science and Technology (RECOOP HST) Association managed by Cedars – Sinai Medical Center to gain a better understanding of the COVID-19 disease.

2021

Бороровa, О. Л. Коронавірусна інфекція: види, клінічні особливості, шляхи профілактики / О. Л. Бороровa // Астма та алергія = Astma and allergy. – 2021. – № 1. – С. 49–57.

Вакцинація під час пандемії COVID-19 // Дитячий лікар. – 2021. – № 1. – С. 18–19.

Анотація: Поширення нової коронавірусної інфекції створило кризу в системах охорони здоров'я в усьому світі. Постраждали і програми з вакцинації. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) і Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) висловлюють стурбованість щодо зниження охоплення дітей профілактичними щепленнями. Проблеми були і до появи нової коронавірусної інфекції. Протягом останніх 10 років рівень охоплення дітей профілактичними щепленнями так і не перевищив 85%.

Гаргула, Т. І. Особливості дистанційного навчання у медичних ЗВО в умовах пандемії / Т. І. Гаргула // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. – 2021. – № 1. – С. 5–9.

Гарріс, Д. М. Законодавство США щодо конфіденційності у сфері охорони здоров'я: недостатньо ефективне за умов COVId-19 = The law of medical privacy in the USA: not good enough for COVID-19 / Д. М. Гарріс // Медичне право. – 2021. – № 1. – Р. 28–40.

Анотація: Висвітлено особливості правової охорони конфіденційності медичних даних і даних, пов'язаних з охороною здоров'я у США. Проаналізовано сферу застосування та приписи федеральних законів і законів штатів США, виокремлено проблемні аспекти захисту медичної таємниці. Порівняльна слабкість захисту конфіденційності США не обмежується медичною інформацією, а стосується багатьох видів персональних даних. Порівняно з багатьма іншими країнами США забезпечують нижчий рівень захисту конфіденційності медичної інформації, що набуває важливого значення в реаліях сьогодення, а саме за умов пандемії. Проаналізовано закони штатів США щодо збалансування приватних і публічних інтересів, а саме збереження недоторканності приватного життя особи, з одного боку, та сприяння розкриттю інформації для захисту громадськості – з іншого. Виокремлено слабкі сторони системи захисту конфіденційності США та проблеми у вирішенні важливих питань конфіденційності за умов пандемії COVID-19. Сформульовано практичні рекомендації щодо вирішення проблемних питань аналізованої сфери.

Демецька, О. В зоні особливої уваги: алергія та COVID-19 / О. Демецька // Фармацевт практик. – 2021. – № 3. – С. 22–23. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: За оцінками Всесвітньої алергічної організації (WAO), поширеність алергії у популяції в цілому коливається від 10 до 40%. Зокрема, на алергічний риніт страждає від 10 до 30% усіх дорослих та до 40% дітей. Більше 150 млн європейців потерпають від хронічних алергічних захворювань, при цьому прогнозується, що до 2025 р. на них страждатиме половина всього населення ЄС. За підрахунками ВООЗ, на бронхіальну астму хворіють 300 млн людей, і за сучасних тенденцій їхня кількість до 2025 р. становитиме 400 млн. Враховуючи досить складну ситуацію із алергічними захворюваннями, актуальності набуває питання: чи існує в осіб з алергією підвищений ризик розвитку коронавірусної хвороби COVID-19?

Досвід лікування пацієнтів з COVID 19 / Л. В. Мороз [та ін.] // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2021. – № 1. – С. 52–57.

Анотація: Пандемія COVID-19 примусила об'єднатися науковців і лікарів різних спеціальностей з метою пошуку найефективніших доказових методів діагностики і лікування коронавірусної інфекції. Незважаючи на існування численних гайдлайнів і протоколів щодо менеджменту COVID-19, деякі аспекти діагностико-лікувальної тактики COVID-19 лишаються спірними та не до кінця розкритими. Саме обміну власним досвідом клініцистів різних спеціальностей був присвячений унікальний інформаційний захід – тематичний телеміст «Лікування пацієнтів з COVID-19. Власний досвід», який відбувся 20 листопада 2020 р. під егідою Асоціації анестезіологів України. Під час телемосту були обговорені такі актуальні теми, як клінічна картина і діагностика COVID-19 (зокрема, доцільність рутинної КТ-діагностики), сучасні принципи лікування коронавірусної інфекції, респіраторна підтримка пацієнтів з тяжким перебігом COVID-19.

Заява Європейського товариства ендокринологів щодо вакцинації проти COVID-19 // Діабет. Ожиріння. Метаболічний синдром. – 2021. – № 1. – С. 9.

Зупанець, І. Роль фармацевта у вакцинації проти COVID-19: спостерігач, консультант чи партнер? / І. Зупанець, К. Ратушна // Фармацевт практик. – 2021. – № 3. – С. 4–5.

Анотація: Під час пандемії COVID-19 фармацевти усього світу черговий раз продемонстрували важливість та багатогранність своєї ролі як професіоналів системи охорони здоров'я. Разом зі зростанням загрози нової інфекції фармацевтичні працівники стали пліч-о-пліч з лікарями, долучившись до різних заходів з протидії коронавірусній інфекції.

Консенсус экспертов. Особенности ведения пациентов с хроническими заболеваниями сетчатки в современных условиях пандемии COVID-19 в мире и в Украине : zoom-конференция, 18 ноября 2020 г. // Офтальмол. журнал. – 2021. – № 2. – С. 82–85.

Король, С. COVID-19: все пропало чи шанс для розвитку і впровадження нових технологій в аптечному бізнесі? / С. Король // Фармацевт практик. – 2021. – № 1/2. – С. 27–29.

Анотація: Пандемія коронавірусу стрімко змінила світ. Протягом минулого року з новими викликами зустрілася також і фармацевтична галузь, зокрема сегмент роздрібної торгівлі

лікарськими засобами. Навантаження, як і запит на професіоналів-працівників першого столу, різко зросли. В умовах карантину щоденна діяльність фармацевтів ще більше стандартизувалася. До прикладу, Національна служба охорони здоров'я Великобританії опублікувала стандартні операційні процедури для суспільних аптек з метою підтримки боротьби з COVID-19. А чи допомагали у цей складний час державні органи влади українським аптекам? Як вплинула пандемія на роботу аптечних мереж? На ці та інші питання відповідає директор з розвитку мережі аптек «D.S.» (Група компаній «Маркет Універсал») Сергій Король.

Купко, Н. Загострення проблем психічного здоров'я дітей і підлітків в умовах пандемі COVID-19 / Н. Купко // НейроNEWS. – 2021. – № 2. – С. 6.

Анотація: Сьогодні світ переживає одну з найважливіших глобальних проблем – пандемію коронавірусної хвороби (COVID-19), яку Всесвітня організація охорони здоров'я оголосила надзвичайною ситуацією в галузі охорони здоров'я (ВООЗ, 2020), а також найбільшим викликом людству в XXI ст. Однією із найуразливіших категорій щодо негативних психологічних наслідків пандемії є діти та підлітки.

Мартинова, Л. Психічне здоров'я і COVID-19 / Л. Мартинова // НейроNEWS. – 2021. – № 1. – С. 6–7.

Анотація: Під час пандемії COVID-19 більшість людей відчуває емоційний стрес, ізоляція провокує відчуття самотності, страх і сум'яття. Багато хто страждає як через безпосередній вплив вірусу на здоров'я, так і через наслідки фізичної ізоляції. Вкрай важливо надати емоційну підтримку тим, хто її потребує у цей час, адже за взаємодії та спілкування з іншими в процесі реагування на протиепідемічні заходи та наслідки COVID-19 можливо практично підтримати, вплинути на їхнє благополуччя та змінити життя на краще.

Насонова, Т. Постковідний синдром: що робити? / Т. Насонова // Фармацевт практик. – 2021. – № 1/2. – С. 1. – Бібліогр. в кінці ст.

Анотація: Пандемія COVID-19 стала випробуванням на міцність системи охорони здоров'я у всьому світі. Великі кошти і зусилля багатьох вчених витрачаються на пошук засобів для лікування і профілактики захворювання. Зростаюча кількість пацієнтів, варіативність та тяжкість перебігу, високий ризик несприятливих ускладнень, тривалий постінфекційний період – виклики, які стоять перед сучасною медициною. Актуальною стала проблема фізичної та психологічної реабілітації після перенесеного захворювання.

Орипов, О. И. Тромбоз кавернозного синуса, ассоциированный с COVID-19 / О. И. Орипов, Э. Н. Билалов // Офтальмол. журнал. – 2021. – № 2. – С. 69–71.

Анотація: У статті описано клінічний випадок тромбозу кавернозного синуса. Даний стан розвинувся у пацієнта, який одержував специфічне лікування від підтвердженого COVID-19. Офтальмологічний огляд виявив наявність амавроза, втрату чутливості шкіри периорбитальної області, ознаки орбітального целюліту, птоз, хемоз, повну офтальмоплегію, екзофтальм, зниження чутливості рогівки, розширення зіниці, відсутність зіничного рефлексу і значний набряк сітківки та диска зорового нерва при офтальмоскопії. Представлений випадок мав нетиповий клінічний перебіг, який не можна віднести до септичного або асептичного варіанту, а підвищення рівня Д-димерів може служити доказом щодо можливого зв'язку цього стану з COVID-19. В статье описан случай из практики тромбоза кавернозного синуса. Данное состояние развилось у пациента, получавшего специфическое лечение от подтвержденного COVID-19. Офтальмологический осмотр выявил наличие амавроза, потерю чувствительности кожи периорбитальной области, признаки орбитального целлюлита, птоз, хемоз, полную офтальмоплегию, экзофтальм, снижение чувствительности роговицы, расширение зрачка, отсутствие зрачкового рефлекса и значительный отек сетчатки и диска зрительного нерва при офтальмоскопии. Представленный случай имел нетипичное клиническое течение, которое нельзя отнести к септическому или асептическому варианту, а повышение уровня Д-димеров может служить доказательством возможной связи данного состояния с COVID-19.

Особливості клінічного перебігу гострого риносинуситу при COVID-19. Погляд оториноларинголога / О. М. Науменко [та ін.] // Оториноларингологія = Оториноларингология = Otorhinolaryngology. – 2021. – № 1. – С. 74–80.

Павленко, Р. О. Клінічний випадок оклюзії центральної вени сітківки як можливий наслідок COVID-19 / Р. О. Павленко // Укр. наук.-мед. молодіжний журнал. – 2021. – № спецвип. № 1. – С. 24.

Петрушанко, Т. О. Особливості та перспективи дистанційного навчання на кафедрі терапевтичної стоматології / Т. О. Петрушанко, Т. Д. Бублій, Л. І. Дубовая // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. – 2021. – № 1. – С. 14–16.

Піскун, Т. С. Ураження периферичного слухового і вестибулярного аналізатора у пацієнтів, що перенесли COVID / Т. С. Піскун // Укр. наук.-мед. молодіжний журнал. – 2021. – № спецвип. № 1. – С. 18.

Сірекбасан, Серхат. Найбільший виклик у боротьбі з пандемією COVID-19: Невпевненість у вакцині / Серхат Сірекбасан // Український журнал нефрології та діалізу. – 2021. – № 1. – С. 4–5.

Тодоріко, Л. Д. Проблемні питання патогенезу запальної реакції та перебігу коронавірусної інфекції = Problem issues of the pathogenesis of inflammatory reaction and the course of coronavirus infection / Л. Д. Тодоріко // Туберкульоз, Легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. – 2021. – № 1. – С. 76–86.

Анотація: Мета роботи – виконати аналіз та систематизацію даних літератури щодо питання патогенезу запальної реакції та клінічного перебігу коронавірусної інфекції, зумовленої SARS-CoV-2. Брадикінінова гіпотеза розвитку системної запальної реакції при ураженні вірусом SARS-CoV-2 представляє модель, яка сприяє кращому розумінню патогенезу та перебігу COVID-19 і додає новизни даним, які вже є відомими. Вона прогнозує майже всі відомі на сьогодні симптоми і пропонує якісні методи лікування хвороби. Аналіз оброблених даних літератури кластера 2, присвяченого патофізіологічному обґрунтуванню лікування коронавірусної інфекції, вивів на роль вітаміну D як нутрієнта, що бере участь у регуляторних процесах за участі РААС.

Ходош, Э. М. COVID-19-ассоциированная пневмония: клинико-лучевые и морфологические особенности в динамике заболевания = Covid-19 associated pneumonia: radiation and morphological features in the dynamics of the disease / Э. М. Ходош, С. Л. Графф, И. В. Ивахно // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2021. – № 1. – С. 5–11. – Библиогр. в конце ст.

Анотація: 2019 г. ознаменовал столетие с момента окончания пандемии гриппа А в 1918 г. И вот через 100 лет человечеству объявлена война, инициатором и врагом в которой стало новое заболевание, вызванное коронавирусом (РНК-вирус SARS-CoV-2). Победа в этой войне, то есть выживание и выздоровление каждого больного, зависит от решения многих научных, технических, организационных и клинических проблем, в частности более глубокого понимания морфологической и клинико-лучевой картины данного заболевания. Диагностика COVID-19 основана на наличии гриппоподобного состояния и молекулярных тестах, таких как полимеразная цепная реакция с обратной транскрипцией в реальном времени (ОТ-ПЦР). Однако эти тесты могут быть ложноположительными или ложноотрицательными (до 30%), а также недоступны в неотложных ситуациях. Поэтому клиническая симптоматика в контексте лучевой и морфологической диагностики может использоваться для выявления COVID-19-ассоциированной пневмонии в нынешних эпидемиологических условиях.

Школа доказової медицини – новий формат дистанційного навчання через призму клінічних кейсів // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2021. – № 1. – С. 49–51.

Анотація: З пандемією COVID-19 система медичної освіти зазнала суттєвих змін, опинившись не лише в нових реаліях, а й відкривши численні можливості. На сьогодні лікарі мають змогу навчатися, відвідуючи різноманітні онлайн-семінари і конференції, не виходячи з дому. Необхідність дистанційного навчання стала підґрунтям для розвитку і вдосконалення дистанційного формату безперервного розвитку лікарів. В умовах високої завантаженості і дефіциту вільного часу освітні онлайн-заходи повинні бути максимально інформативними, цікавими і лаконічними. Тож організатори проекту SHDM SCHOOL кинули виклик стандартним вебінарам і організували онлайн-конференцію з принципово новим форматом

викладення освітнього матеріалу – через призму реальних клінічних кейсів (формат «Нарада–порада»).

A vicious circle between oxidative stress and cytokine storm in acute respiratory distress syndrome pathogenesis at Covid-19 infection / G. H. Meftahi [et al.] // The Ukrainian biochemical journal. – 2021. – Vol. 93, № 1. – P. 18–29.

Baran, C. Impact of COVID-19 pandemic on urology practuce: A singlecenter experience / C. Baran // Український журнал нефрології та діалізу. – 2021. – № 1. – С. 34–38.

Cheng, A. Ведення амбулаторних пацієнтів з COVID 19: стислий огляд доказової бази / A. Cheng, D. Caruso, McDougall Craig // Дитячий лікар. – 2021. – № 1. – С. 34–41.

Анотація: Поширеними симптомами COVID-19 є лихоманка, сухий кашель, задишка та втомлюваність. Однак у пацієнтів може бути й ширший спектр симптомів від легкого перебігу захворювання до тяжкого. Симптоми в дітей, як правило, менш виражені і можуть бути представлені лихоманкою, кашлем і труднощами з годуванням. Інкубаційний період становить від 2 до 14 днів, хоча, як правило, симптоми проявляються впродовж 5 днів після експозиції. Існує безліч методів тестування, але інфікування має бути підтверджено результатами полімеразної ланцюгової реакції (ПЛР) з використанням мазка з носоглотки. Не існує обґрунтованих методів лікування, придатних для використання в амбулаторних умовах; пацієнт повинен отримувати підтримувальну терапію, у тому числі роз'яснення щодо ізоляції. У госпіталізованих пацієнтів слід розглянути необхідність застосування ремдесивіру з метою скорочення часу до одужання, за необхідності слід розглянути необхідність призначення низьких доз дексаметазону, а також оксигенотерапії. Загалом 85% пацієнтів мають легкий перебіг захворювання, тоді як 14% – важкий, що потребує госпіталізації, у тому числі 5%, які потребують госпіталізації у відділення інтенсивної терапії. Предикторами тяжкого перебігу захворювання вважають старший вік пацієнта, наявність супутніх захворювань, лімфопенію, нейтрофілію, лейкоцитоз, низьку сатурацію і підвищений рівень С-реактивного білка, D-димеру, трансаміназ і лактатдегідрогенази. (Am Fam Physician. 2020;102(8):478–486. Copyright © 2020 American Academy of Family Physicians).

Coronavirus viroporins: structure and function / I. Zaloilo [et al.] // The Ukrainian biochemical journal. – 2021. – Vol. 93, № 1. – P. 5–17.

Diabetes mellitus in combination with COVID-19: modern views on therapy. Literature review / V. I. Tsymbaliuk [et al.] // Репродуктивна ендокринологія = Reproductive endocrinology. – 2021. – № 1. – P. 8-20.

Yushchenko, L. O. Particularities of distance learning of foreign students in a pandemic COVID-19 = Особливості дистанційного навчання іноземних студентів під час пандемії COVID-19 / L. O. Yushchenko, O. V. Tykholaz, V. S. Oliinyk // Медична освіта. – 2021. – № 1. – С. 69–74.

Анотація: У статті оцінено переваги та недоліки дистанційного навчання на кафедрі пропедевтики дитячих захворювань Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова. Проаналізовано ставлення студентів до дистанційного навчання. Більшість іноземних студентів була задоволена навчальним процесом на кафедрі пропедевтики дитячих захворювань. З одного боку, вони перерахували безліч переваг (безпека та попередження поширення інфекцій, комфортне та зручне навчання, значна економія часу, зменшення стресу та втоми), з іншого – дистанційне навчання має ряд недоліків. Дистанційне навчання в медичних університетах включає переважно теоретичні заняття без практичних та комунікативних навичок біля ліжка пацієнта. Основною перепоною дистанційного навчання стала низька якість з'єднання з Інтернетом. Активне спілкування, взаємодія, отримання зворотного зв'язку, розуміння потреб та почуттів студентів є важливими аспектами під час дистанційного навчання.

Тематичний список підготувала Людмила Сухарєва,
зав. інформаційно-бібліографічного відділу
Наукової бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова